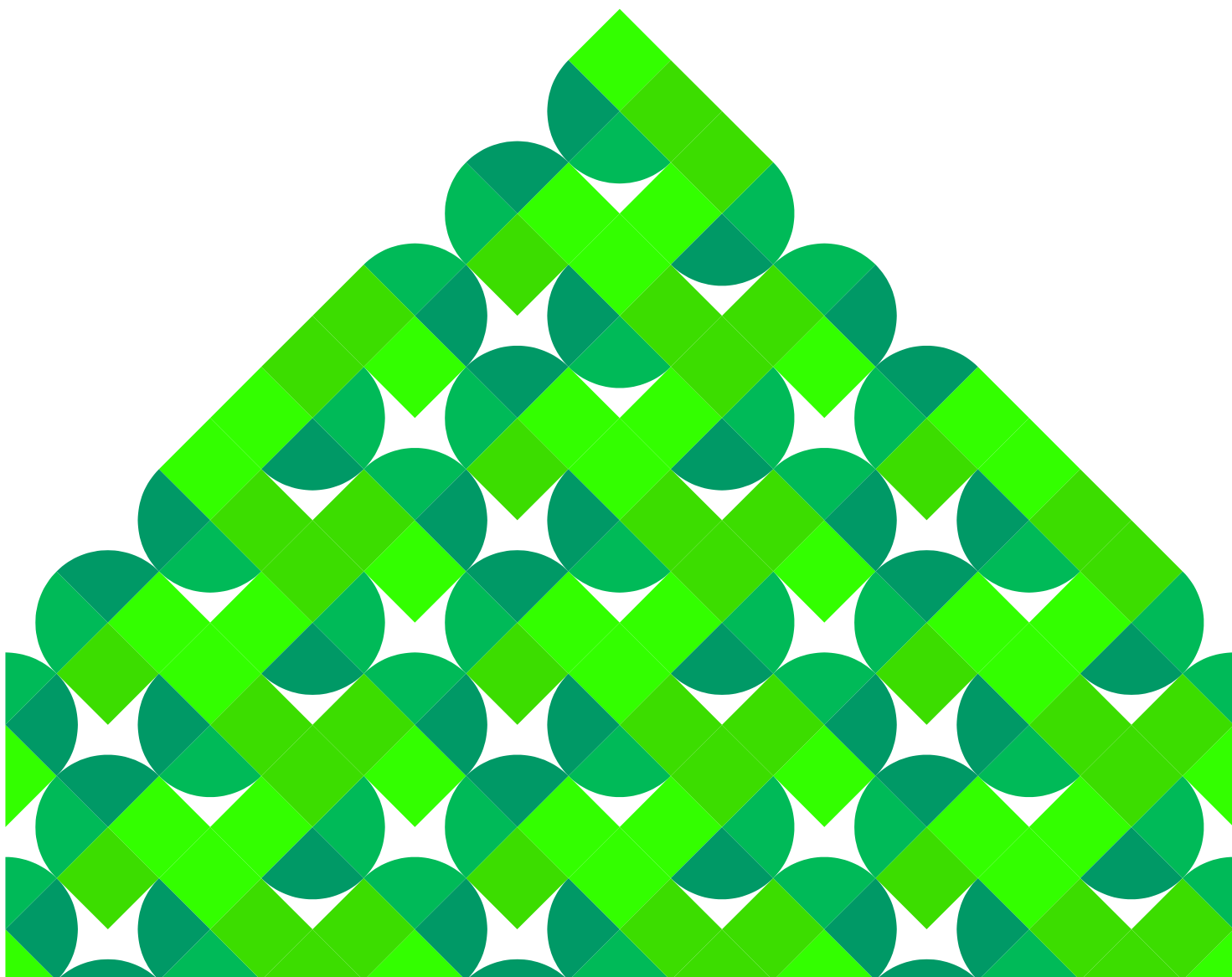

Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2020 – del II

Statistik om förutsättningar och levnadsvillkor för personer
med funktionsnedsättning

Myndigheten för delaktighet är en kunskapsmyndighet som arbetar inom funktionshindersområdet. Vi arbetar för att alla, oavsett funktionsförmåga, ska kunna vara fullt delaktiga i samhället.

Myndigheten för delaktighet, 2021
Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2020 – del II
Statistik om förutsättningar och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning

Nummer 2021:8
ISBN: 978-91-87883-86-6 (pdf)

Publikationen finns att ladda ner från myndighetens webbplats www.mfd.se.
Alternativa format kan beställas från Myndigheten för delaktighet.

Postadress: Myndigheten för delaktighet, Box 1210, 172 24 Sundbyberg
E-post: info@mfd.se
Telefon: 08-600 84 00

Innehåll

1. Inledning	4
Statistiken om befolkningens levnadsvillkor förändras.....	6
Uppföljningen av ansvariga aktörer.....	6
Förbättrad uppföljning av funktionshinderspolitiken.....	7
Om rapportens text och tabeller.....	8
2. Uppföljning av arbetet med inriktningen för att nå målet	9
Principen om universell utformning.....	10
Befintliga brister i tillgängligheten.....	14
Individuella stöd och lösningar för individens självständighet.....	16
Förebygga och motverka diskriminering.....	17
3. Uppföljning av levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning	22
Bilaga 1. Statistik uppdelad på samhällsområden	35
Utbildning och livslångt lärande.....	35
Arbetsmarknad.....	43
Privatekonomi.....	56
Social välfärd och trygghet.....	59
Transporter.....	65
Kultur och fritid.....	68
Hälsa.....	70
Bostad och byggd miljö.....	76
Digitalisering.....	79
Demokrati och rättssäkerhet.....	88

1. Inledning

Denna rapport är den andra delen av Myndigheten för delaktighets (MFD) årliga redovisning av utvecklingen inom funktionshinderspolitiken. Rapporten innehåller en uppföljning av genomförandet av funktionshinderspolitiken samt av levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning. I en bilaga till denna rapport presenteras ytterligare statistik och kunskap inom en rad samhällsområden. Så långt möjligt redovisar statistiken utvecklingen över tid.

I den första delen av MFD:s uppföljning av funktionshinderspolitiken ger MFD en överblick av hur den pågående coronapandemin har påverkat statliga myndigheter, regioner och kommuner. Rapporten beskriver också hur pandemin har påverkat levnadssituationen för personer med funktionsnedsättning.¹ I denna andra del av uppföljningen beskriver MFD utvecklingen mot funktionshinderspolitikens mål och arbetet med dess inriktning.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.²

För att nå det funktionshinderspolitiska målet ska arbetet inriktas mot följande fyra områden:

- principen om universell utformning,
- befintliga brister i tillgängligheten,
- individuella stöd och lösningar för individens självständighet, och
- att förebygga och motverka diskriminering.

Den här rapporten inleds med en uppföljning av utvecklingen inom dessa fyra områden som samlat utgör arbetet mot målet. Uppföljningen baseras framförallt på MFD:s årliga enkät till statliga myndigheter, regioner och kommuner. Enkäten följer ansvariga samhällsaktörers arbete för ökad

¹ MFD (2021) Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2020 – del I.

Coronapandemins påverkan på samhället och personer med funktionsnedsättning.

² Prop. 2016/17:188, bet. 2017/18:SoU5.

tillgänglighet och delaktighet över tid. MFD kommer att utveckla aktörsuppföljningen ytterligare för att kunna fånga utvecklingen av arbetet mot det funktionshinderspolitiska målet och inriktningen på ett mer heltäckande sätt. Det gäller exempelvis inom området individuella stöd och lösningar.

Rapporten innehåller även ett urval av levnadsvillkor som samlat ger en indikation på i hur stor grad det funktionshinderspolitiska målet om jämlikhet i levnadsvillkor och delaktighet i samhället har uppnåtts. Hur levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning utvecklas jämfört med övrig befolkning visar inte enbart på utvecklingen inom funktionshinderspolitiken. Levnadsvillkoren påverkas av all samhällsutveckling som äger rum inom olika politikområden. Levnadsvillkorens utveckling för personer med funktionsnedsättning ger dock en indikation på vilket genomslag funktionshinderspolitiken har haft samt på behovet av politiska insatser. Levnadsvillkorens utveckling kan också utgöra underlag för reformer och prioriteringar.

Till rapporten finns även en bilaga med mer deskriptiva uppgifter och statistik inom en rad olika samhällsområden. Uppgifterna som presenteras i bilagan berör personer med funktionsnedsättning och kan bidra med kunskap om situationen för personer med funktionsnedsättning inom olika områden och sammanhang. De är dock inte indikatorer på utveckling. Till exempel säger uppgifter om en ökning eller minskning av antalet färdtjänstresor inte något om möjligheten för personer med funktionsnedsättning att resa på lika villkor som andra. För att dra slutsatser om utvecklingen mot det funktionshinderspolitiska målet krävs en analys av orsaken till förändringen. En minskning av antalet resor med färdtjänst kan ha många orsaker, exempelvis kan minskningen bero på att kollektivtrafiken har blivit mer tillgänglig. Det kan dock också bero på att antalet tillståndsbeslut har minskat eller att det finns färre färdtjänstutförare.

Uppgifterna som presenteras i rapporten och bilagan är i första hand publicerade under 2020 och är möjliga att följa över tid. Statistiken är könsuppdelad så långt det är möjligt.

I artikel 31 i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning betonas behovet av statistik för att kunna identifiera brister och förbättra utformningen av den nationella politiken. Av artikeln framgår också att statistiken behöver kunna brytas ner på ett ändamålsenligt sätt.

I nuläget finns inte funktionsnedsättning som bakgrundsvariabel i merparten av de undersökningar som genomförs eller beställs av statliga myndigheter. Kommande undersökningar inom samhällsområden som rör personer med funktionsnedsättning behöver därför innefatta frågor som gör det möjligt att även följa utvecklingen för personer med funktionsnedsättning. Det är en grundförutsättning för att levnadsvillkor ska kunna följas och utgöra underlag för överväganden och beslut. När funktionsnedsättning adderas som en variabel i undersökningar eller om urvalet i en undersökning breddas bidrar det också till ny och ibland annan kunskap i olika frågor.

Statistiken om befolkningens levnadsvillkor förändras

Statistiska centralbyrån (SCB) genomför återkommande undersökningen av levnadsförhållanden (ULF) som utgör ett viktigt underlag för att följa utvecklingen av levnadsförhållanden i befolkningen. Undersökningen genomgår för närvarande förändringar, bland annat som en följd av den kommande ramlagen avseende social statistik inom EU (IESS). Positivt för statistik inom funktionshindersområdet är att förändringen innebär ett långsiktigt större urval i befolkningen. Detta resulterar i bättre möjligheter att följa utvecklingen i levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning över tid och med en tätare frekvens.

En annan förändring är att det kan bli enklare att bryta ner statistiken i undergrupper. Det finns heller inga planerade tidsseriebrott, vilket innebär att nya tidsserier med jämförelser kan presenteras inom några år. SCB har också haft ett regeringsuppdrag avseende statistik om levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning, som slutredovisades den 28 februari 2021.³

Uppföljningen av ansvariga aktörer

MFD skickar årligen ut en enkät för att följa statliga myndigheters, kommuners och regioners arbete med att inkludera funktionshindersperspektivet i sin verksamhet. Uppföljningen är utformad för att möjliggöra en uppföljning av förordning (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande

³ SCB (2021) Statistik om levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning. Slutrapport av regeringsuppdrag.

av funktionshinderspolitiken. Den har sedan anpassats för att även gälla regioner och kommuner.

Vissa frågor till myndigheterna omformulerades 2019. Frågorna till kommuner och regioner omformulerades inför uppföljningen 2020. I årets rapport används resultatet från enkäten för första gången för att följa upp utvecklingen av arbetet mot det funktionshinderspolitiska målet och dess inriktning.

För att skapa en helhetsbild presenteras resultaten från enkäterna från myndigheter, kommuner och regioner samlat i tabellerna i denna rapport. Det finns skillnader i aktörernas ansvar, uppdrag, storlek och andra förutsättningar, vilket påverkar hur arbetet med tillgänglighet bedrivs. Förutsättningarna för styrning skiljer sig också betydligt mellan statlig och kommunal nivå. Det påverkar i sin tur resultaten i uppföljningen och därmed möjligheten att göra jämförelser mellan myndigheter, kommuner och regioner.

Förbättrad uppföljning av funktionshinderspolitiken

MFD:s uppföljning av funktionshinderspolitiken genomförs framförallt genom den årliga uppföljningen av statliga myndigheter, kommuner och regioner. En fördel med det är att uppföljningen därmed fokuserar på det långsiktiga arbetet hos utpekade genomförare av funktionshinderspolitiken. Det möjliggör också en långsiktig, årlig uppföljning av utvecklingen mot det funktionshinderspolitiska målet. Sammantaget ger det uppföljningen goda förutsättningar att avspegla utvecklingen inom funktionshinderspolitiken.

Aktörsuppföljningen behöver dock utvecklas ytterligare för att kunna beskriva utvecklingen inom funktionshinderspolitiken på ett mer heltäckande sätt. MFD kommer att påbörja ett sådant utvecklingsarbete under 2021 genom att identifiera ytterligare mätbara indikatorer kopplade till de fyra inriktningsområdena. Det gäller exempelvis hur individuella stöd och lösningar bidrar till självständighet och delaktighet. Utvecklingsarbetet syftar också till att säkerställa att uppföljningen bättre fångar in aktörernas arbete med exempelvis kunskapsutveckling och systematik.

Om rapportens text och tabeller

Uppgifterna i denna rapport hämtas främst från urvalsundersökningar och de resultat som redovisas i text, tabeller och diagram är i dessa fall skattningar av populationen. När skillnader i resultat från ULF redovisas i löptext är skillnaderna statistiskt signifikanta på 95 procents konfidensnivå. I tabeller och diagram redovisas resultat även om de inte är statistiskt signifikanta.

Rapporten beskriver så långt möjligt situationen för kvinnor och män samt flickor och pojkar. Ibland är dock det statistiska underlaget för litet för att kunna göra en uppdelning i såväl funktionsnedsättning som kön. Om inte uppgifterna är statistiskt säkerställda har MFD valt att inte redovisa fördelning på kön.

Rapporten innehåller statistikuppgifter från såväl MFD:s som andra myndigheters undersökningar och studier. De begrepp och definitioner som förekommer i rapporten är formulerade på samma sätt som de är i de undersökningar som de är hämtade ifrån.

2. Uppföljning av arbetet med inriktningen för att nå målet

MFD ska redovisa utvecklingen inom funktionshinderspolitiken utifrån det nationella målet och inriktningen för politikområdet.⁴ Nedan beskrivs utvecklingen inom funktionshindersområdet, främst utifrån resultat från MFD:s enkät till statliga myndigheter, regioner och kommuner. Svar från enkäten kompletteras med data från andra aktörer. Det gäller framförallt inom ett av de fyra inriktningsområdena för politiken – individuella stöd och lösningar. Utvecklingen för regioner och kommuner går att följa från 2020 och för myndigheter går den att följa från 2019.

Sammanfattningsvis visar uppföljningen att många myndigheter, kommuner och regioner genomför insatser och är aktiva för att i sina verksamheter och ansvarsområden öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. Därmed bidrar de till utvecklingen mot att uppfylla det funktionshinderspolitiska målet om jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Nästan alla myndigheter, kommuner och regioner arbetar till exempel helt eller delvis med att tillgängliggöra sina webbsidor och e-tjänster. En viktig anledning till detta torde vara den nya lagstiftning⁵ som trädde ikraft i januari 2019 om tillgänglighet till digital offentlig service. Vissa positiva effekter är dock redan märkbara. Myndigheter, kommuner och regioner gör också mycket arbete för att tillgängliggöra befintliga verksamhetslokaler.

Samtidigt finns det förbättringspotential. Myndigheter, kommuner och regioner skulle behöva fler verktyg för att arbeta systematiskt med tillgänglighet och inkludering. Arbetet kan exempelvis tydliggöras i handlingsplaner eller andra policydokument, som arbetsmiljöplaner. Att inkludera krav på tillgänglighet vid upphandling är ett annat sätt.

En indikation på utvecklingen av tillgänglighet i samhället är också antalet anmälningar om bristande tillgänglighet till Diskrimineringsombudsmannen

⁴ Ekonomistyrningsverket:

<https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/?RBID=21339>

⁵ Lag (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.

(DO). Anmälningarna om brister i tillgänglighet har ökat de senaste fem åren.

Principen om universell utformning

Att arbeta utifrån principen om universell utformning innebär att utgå från den variation som finns i befolkningen och säkerställa att det blir rätt från början, det vill säga att redan i planering och utformning av en verksamhet utgå från mångfalden av förutsättningar bland människor. På så sätt utformas miljöer, tjänster och kommunikation för att kunna användas av så många som möjligt utan anpassning i efterhand. MFD:s uppföljning av myndigheters, kommuners och regioners arbete med tillgänglighet innehåller ett antal frågor om hur aktörerna har arbetat med principen.

Krav på tillgänglighet i upphandlingar

En metod för att säkerställa att det blir rätt från början är att ställa krav på tillgänglighet i upphandlingar. Det bidrar till att fler lokaler, produkter och tjänster blir tillgängliga och enklare att använda.

I uppföljningen för 2020 anger 34 procent av alla myndigheter att de inte ställer krav på tillgänglighet i upphandlingar, vilket i princip inte är någon förändring från året innan. Motsvarande siffra i årets uppföljning är 11 procent för kommuner och 6 procent för regioner.

Tabell 1. Andel (%) myndigheter, kommuner och regioner som ställer krav på tillgänglighet i upphandlingar. År 2019–2020

	2019	2020		
	Myndigheter	Myndigheter	Kommuner	Regioner
Hög utsträckning	17	15	24	41
Viss utsträckning	48	50	65	53
Inte alls	35	34	11	6

Källa: MFD:s uppföljning av myndigheter, kommuner och regioner, 2020

Tillgänglighet integrerat i styrdokument

Ett systematiskt arbete med att förbättra tillgängligheten i lokaler, verksamhet och information är också centralt för principen om universell utformning. Arbetet kan exempelvis vara reglerat i handlingsplaner för

tillgänglighet eller integrerat i andra dokument, exempelvis i arbetsmiljöpolicy eller upphandlingspolicy.

Andelen myndigheter som anger att de har integrerat tillgänglighet i en handlingsplan eller andra styrande dokument ligger oförändrat på 79 procent. Motsvarande siffra i årets uppföljning är 56 procent av alla kommuner och 72 procent av alla regioner.

Tabell 2. Andel (%) myndigheter, kommuner och regioner med tillgänglighet integrerat i en handlingsplan eller i andra styrande dokument. År 2019–2020

	2019	2020		
	Myndigheter	Myndigheter	Kommuner	Regioner
Ja	79	79	56	72
Nej	21	21	44	28

Källa: MFD:s uppföljning av myndigheter, kommuner och regioner, 2020

Tillgängligt utformade webbplatser och e-tjänster

Ökad digitalisering innebär bland annat att landets invånare får ökade möjligheter att ta kontakt med olika myndigheter och aktörer, ta del av information och hantera ärenden digitalt. Webbplatser, e-tjänster och mobilapplikationer behöver därför utvecklas utifrån principen om universell utformning.

Andelen myndigheter som i hög utsträckning har tillgängligt utformade webbplatser och e-tjänster har ökat från 43 procent 2019 till 60 procent 2020. Andelen myndigheter som inte alls har tillgängligt utformade webbplatser och e-tjänster har minskat från 7 procent till 3 procent. Bland kommunerna har 39 procent i hög utsträckning utformat sina webbplatser och e-tjänster på ett tillgängligt sätt och 5 procent har inte gjort det alls. För regioner är motsvarande siffror 22 procent respektive 3 procent.

Tabell 3. Andel (%) myndigheter, kommuner och regioner med tillgängligt utformade webbplatser och e-tjänster: År 2019–2020⁶

	2019	2020		
	Myndigheter	Myndigheter	Kommuner	Regioner
Hög utsträckning	43	60	39	22
Viss utsträckning	50	37	56	75
Inte alls	7	3	5	3

Källa: MFD:s uppföljning av myndigheter, kommuner och regioner, 2020

Interna arbets- och kommunikationsplattformar

Genom att utforma interna arbets- och kommunikationsplattformar på ett tillgängligt sätt kan myndigheter, kommuner och regioner skapa en arbetsplats där så många som möjligt kan bidra fullt ut i verksamheten. Då aktörer i vissa fall är hänvisade till gemensamma system, till exempel vad gäller ekonomi och löner, kan det dock vara svårt att i dessa redan befintliga system påverka tillgängligheten på samma sätt som inom andra områden där aktören själv kan anpassa kravställning och utformning.

En stor majoritet av alla myndigheter, kommuner och regioner har helt eller delvis tillgängligt utformade interna arbets- och kommunikationsplattformar. Andelen myndigheter som inte har tillgängligt utformade kommunikationsplattformar har dessutom minskat med 10 procentenheter mellan 2019 och 2020.

Tabell 4. Andel (%) myndigheter, kommuner och regioner med tillgängligt utformade interna arbets- och kommunikationsplattformar. År 2019–2020

	2019	2020		
	Myndigheter	Myndigheter	Kommuner	Regioner
Hög utsträckning	15	14	20	33
Viss utsträckning	59	70	70	67
Inte alls	26	16	10	0

Källa: MFD:s uppföljning av myndigheter, kommuner och regioner, 2020

⁶ Regioners och kommuners siffror är ett sammanslaget mått av två frågor. En fråga gäller tillgängliga webbplatser och en gäller tillgängliga mobilapplikationer och e-tjänster.

Tillgänglighet i dokument om lokalförsörjning

Universell utformning av lokaler innebär att de redan från början utformas på ett sätt som gör dem tillgängliga och användbara för alla. Regioner och kommuner har ansvar för många offentliga lokaler, som simhallar och bibliotek, och det är därför viktigt med målsättningar för tillgänglighetsarbetet. Arbetet och målsättningarna kan beskrivas i exempelvis en lokalförsörjningsplan eller i andra styrande dokument för lokalförsörjning.

Alla regioner och nästan alla kommuner inkluderar i någon utsträckning tillgänglighet i styrande dokument för lokalförsörjning. En tredjedel av alla regioner och en femtedel av alla kommuner gör det i hög utsträckning.

Tabell 5. Andel (%) kommuner och regioner som inkluderar tillgänglighet i styrande dokument för lokalförsörjning, 2020

	Kommuner	Regioner
Hög utsträckning	20	33
Viss utsträckning	70	67
Inte alls	10	0

Källa: MFD:s uppföljning av myndigheter, kommuner och regioner, 2020

Tillgängligt utformade arrangemang

Universellt utformade arrangemang handlar om att alla ska kunna ta del av möten och konferenser som myndigheter anordnar. Möteslokalen behöver fungera för exempelvis personer med begränsad rörelseförmåga, vara utrustad med hörselslinga och det kan behövas teckenspråkstolkning och syntolkning. Även dokumentation och underlag i samband med arrangemanget kan behöva erbjudas i till exempel lättläst- eller inläst version.

Andelen myndigheter som inte säkerställer tillgänglighet vid anordnande av arrangemang har minskat mellan 2019 och 2020 samtidigt som andelen myndigheter som gör det i hög utsträckning också har minskat. Samtidigt har andelen som säkerställer tillgänglighet i viss utsträckning ökat i nära nog liknande grad.

Tabell 6. Andel (%) myndigheter som säkerställer tillgänglighet vid anordnande av arrangemang. År 2019–2020

	2019	2020
Hög utsträckning	61	54
Viss utsträckning	34	44
Inte alls	4	2

Källa: MFD:s uppföljning av myndigheter, kommuner och regioner, 2020

Befintliga brister i tillgängligheten

Befintliga brister och hinder för delaktighet behöver identifieras och åtgärdas i olika verksamheter. MFD:s uppföljning av ansvariga aktörer visar till viss del hur myndigheter, kommuner och regioner arbetar med att åtgärda brister i tillgängligheten.

Tillgänglighet i det systematiska arbetsmiljöarbetet

Ett systematiskt arbetsmiljöarbete där brister identifieras och åtgärdas skapar förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att arbeta på lika villkor som andra. En tillgänglig arbetsmiljö tar hänsyn till fysiska, psykiska, kognitiva och sociala aspekter av arbetsförhållandena och öppnar upp för mångfald på arbetsplatsen.

De allra flesta myndigheter, kommuner och regioner inkluderar i någon utsträckning tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning i det systematiska kvalitetsarbetet. Cirka en tredjedel av aktörerna gör det i hög utsträckning. Utvecklingen för myndigheter är i princip oförändrad mellan 2019 och 2020.

Tabell 7. Andel (%) myndigheter, kommuner och regioner som inkluderar tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning i det systematiska arbetsmiljöarbetet. År 2019–2020

	2019	2020		
	Myndigheter	Myndigheter	Kommuner	Regioner
Hög utsträckning	33	34	34	28
Viss utsträckning	60	60	62	72
Inte alls	7	4	4	0

Källa: MFD:s uppföljning av myndigheter, kommuner och regioner, 2020

Förbättrad tillgänglighet i befintliga lokaler

Brister i tillgängligheten leder till att många inte har möjlighet att använda befintliga verksamhetslokaler fullt ut. Det kan exempelvis handla om att kunna använda simhallar, skolor och bibliotek. Förbättringar av tillgängligheten behöver ske löpande och systematiskt. Det kan till exempel handla om att identifiera och åtgärda hinder för tillgänglighet.

Alla regioner och i princip alla kommuner arbetar i någon utsträckning med att löpande förbättra tillgängligheten i befintliga lokaler. För kommuner är det 44 procent som gör det i hög utsträckning och motsvarande siffra för regioner är 67 procent.

Tabell 8. Andel (%) kommuner och regioner där det sker ett löpande arbete med att förbättra tillgängligheten i befintliga lokaler, 2020

	Kommuner	Regioner
Hög utsträckning	44	67
Viss utsträckning	53	33
Inte alls	3	0

Källa: MFD:s uppföljning av myndigheter, kommuner och regioner, 2020

Undanröja hinder i lokalerna

Alla personer, både besökare och anställda, måste kunna använda myndigheternas lokaler. Det innebär att huvudentrén behöver vara lätt för alla att ta sig till och igenom, det behöver finnas tillgängliga toaletter och alla ska kunna ta sig i säkerhet vid brand eller annan nödsituation. Skyltar behöver vara lättlästa och väl synliga och det behöver finnas kontrastmarkeringar och andra viktiga funktioner. Lokalerna behöver även vara tillgängliga för personer med allergi och det behöver finnas hörteknik i konferensrummen. Nedan presenteras ett sammanslaget resultat av dessa mått.

Under 2020 arbetade 58 procent av alla myndigheter i hög utsträckning med att undanröja hinder i sina lokaler, 34 procent gjorde det i viss utsträckning och 6 procent gjorde det inte alls. Siffrorna är i princip oförändrade sedan 2019.

Tabell 9. Andel (%) myndigheter som undanröjer hinder i sina lokaler inom ett antal centrala områden. År 2019–2020

	2019	2020
Hög utsträckning	58	59
Viss utsträckning	34	35
Inte alls	8	6

Källa: MFD:s uppföljning av myndigheter, kommuner och regioner, 2020

Individuella stöd och lösningar för individens självständighet

Individuella stöd och lösningar är ett komplement till den generella tillgängligheten i samhället och ska ge individanpassat stöd till personer med funktionsnedsättning i syfte att öka delaktigheten i samhället. Stöden och lösningarna ska utgå från individens behov, vilja och önskemål. Utvalda mått på detta ska syfta till att så långt det är möjligt mäta om stöden bidrar till självständighet och delaktighet, och i dagsläget finns det få sådana mått.

Möjlighet till självbestämmande

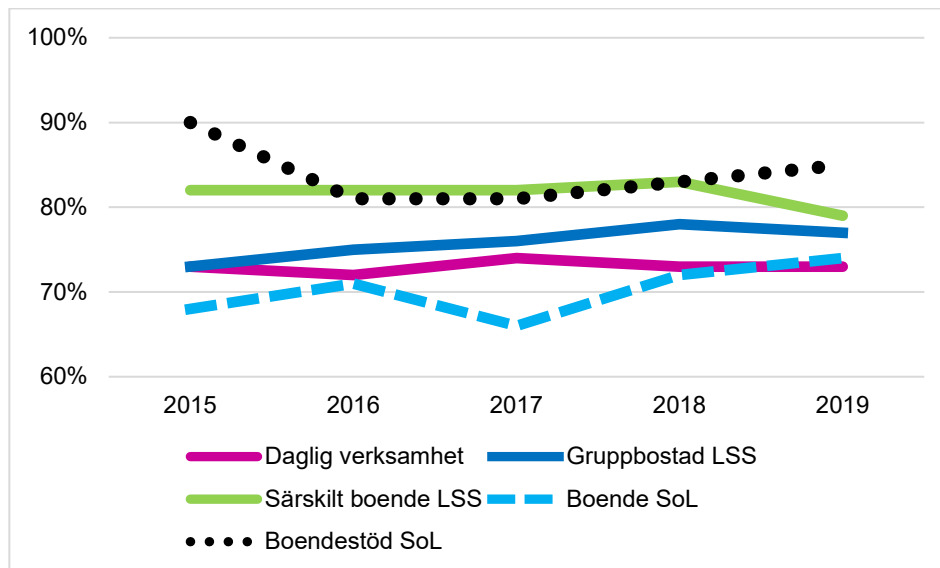
Personlig utveckling och möjlighet att påverka och ha inflytande över sin vardag är centrala förutsättningar för individuell självständighet. Ett sätt att följa upp självbestämmande är om personer i boenden eller daglig verksamhet uppger att de har möjlighet att bestämma över sådant som är viktigt.

Sveriges kommuners och regioners (SKR) brukarundersökning från 2015 till 2019 visar att andelen personer i daglig verksamhet eller olika boendeformer inom SoL⁷ och LSS⁸ som anger att de får bestämma över sådant som är viktigt pendlar mellan cirka 70 till 90 procent. Mest nöjda är personer med boendestöd enligt SoL och de som är minst nöjda är de som bor i bostad med särskild service enligt SoL.

⁷ Socialtjänstlag (2001:453).

⁸ Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Diagram 1. Andel (%) personer som anger att de får bestämma om saker som är viktiga. År 2015–2019

Källa: SKR, Nationella brukarundersökningen för funktionshindersområdet 2020

Förebygga och motverka diskriminering

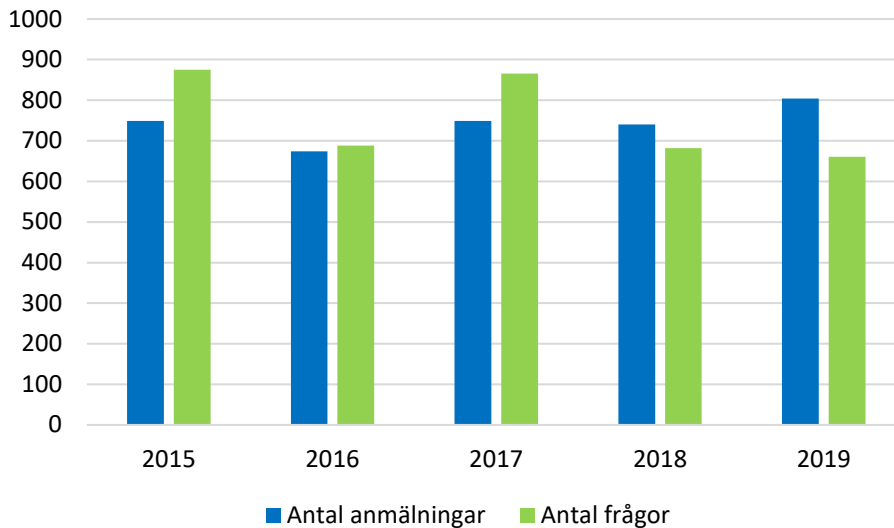
Inriktningen om att förebygga och motverka diskriminering handlar om att det är olagligt att diskriminera någon, men understryker också vikten av förebyggande arbete. Funktionsnedsättning är en av de sju diskrimineringsgrunderna och sedan 2015 är även bristande tillgänglighet en grund till diskriminering.⁹

Anmälningar om diskriminering

Diskrimineringsombudsmannen (DO) för statistik på antalet anmälningar utifrån respektive diskrimineringsgrund. Anmälningarna ger en indikation om hur vanligt det är med diskriminering av personer med funktionsnedsättning. Bland de anmälningar som inkommit till DO under perioden 2015–2019 var det diskrimineringsgrunden funktionsnedsättning som var vanligast. År 2019 inkom drygt 800 anmälningar och drygt 660 frågor rörande diskrimineringsgrunden funktionsnedsättning. Antalet anmälningar har varierat mellan 670 och 800 under de senaste fem åren.

⁹ Diskrimineringsombudsmannen: <https://www.do.se/om-diskriminering/vad-ar-diskriminering/bristande-tillganglighet/>

Diagram 2. Antal anmälningar respektive frågor till Diskrimineringsombudsmannens upplysningstjänst rörande diskrimineringsgrunden Funktionsnedsättning 2015–2019

Källa: Diskrimineringsombudsmannens årsredovisningar 2015–2019

Anmälningarna ger också en indikation om förekomsten av diskriminering med funktionsnedsättning som grund inom olika samhällsområden. Det är vanligast med anmälningar om diskriminering mot personer med funktionsnedsättning inom områdena socialtjänst och hälso- och sjukvård. Där handlar över hälften av anmälningarna om funktionsnedsättning. Även inom utbildning, bostad samt varor och tjänster finns det en överrepresentation av anmälningar kopplade till funktionsnedsättning. Funktionsnedsättning är inte en lika vanlig diskrimineringsgrund inom arbetslivet. DO ser däremot att antalet anmälningar om funktionsnedsättning har ökat kraftigt inom det området under de senaste fem åren.¹⁰ En ökning av antalet anmälningar kan också handla om en ökad anmälningsbenägenhet, snarare än ett ökat antal diskrimineringsfall.

Bristande tillgänglighet som diskrimineringsgrund

Diskrimineringsgrunden bristande tillgänglighet handlar om brister i tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning och är därmed direkt kopplad till diskriminering av personer med funktionsnedsättning. DO analyserar också antalet anmälningar som kommer in och som är relaterade till den diskrimineringsgrunden. Antalet anmälningar har ökat från 293 stycken år 2015 till 389 stycken år 2019. Enligt DO kan ökningen kan

¹⁰ Diskrimineringsombudsmannens årsredovisningar 2015–2019.

förklaras med att myndigheten har utvecklat registreringen vad gäller former av diskriminering. Det är vanligast med anmälningar om bristande tillgänglighet inom områdena utbildning samt varor och tjänster.

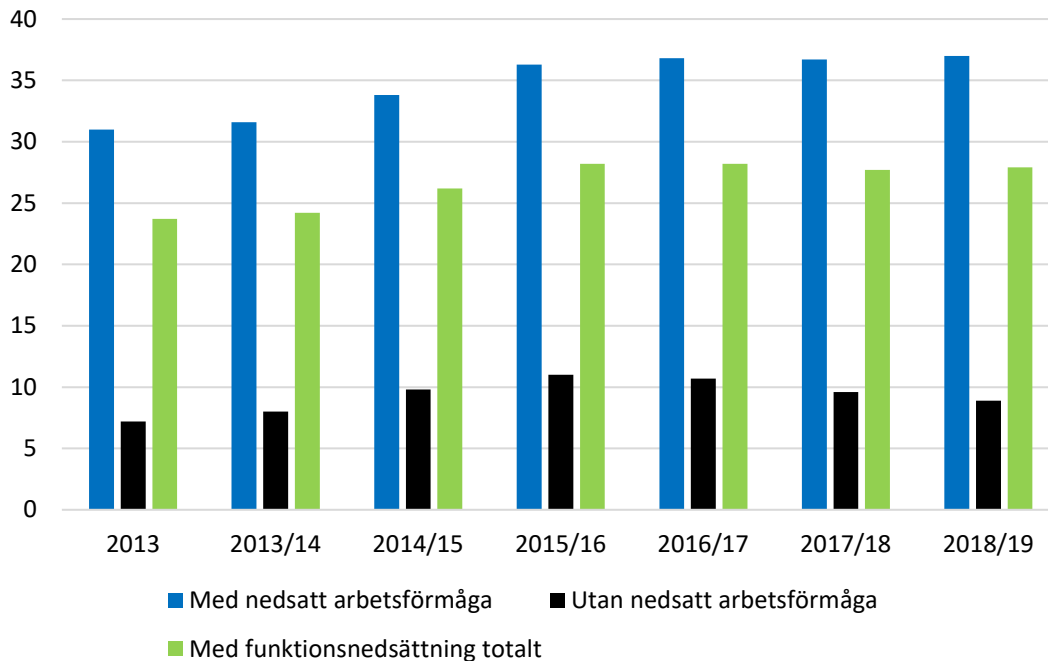
Diskriminering i arbetslivet

DO ser att färre anmälningar om diskriminering är kopplade till arbetslivet. Statistik från SCB ger en delvis annan bild. Omkring 28 procent av personer med funktionsnedsättning uppger att de har blivit diskriminerade¹¹ i arbetslivet. Andelen är större bland kvinnor (34 procent) än bland män (22 procent). Andelen personer med funktionsnedsättning som har upplevt diskriminering har ökat under senare år, i synnerhet bland personer med nedsatt arbetsförmåga.

Det är en markant större andel personer med funktionsnedsättning med nedsatt arbetsförmåga jämfört med personer med funktionsnedsättning utan nedsatt arbetsförmåga som har upplevt någon typ av diskriminering eller kränkande särbehandling de senaste fem åren. Bland personer med nedsatt arbetsförmåga har 37 procent svarat ja på någon av frågorna jämfört med 9 procent bland dem som inte har nedsatt arbetsförmåga.

¹¹ Med diskriminering avses att man på grund av sin funktionsnedsättning svarat ja på minst ett av följande påståenden: inte fått ett jobb man sökt men haft tillräckliga meriter för, blivit förbigången då man sökt en högre tjänst, blivit behandlad på ett osakligt sätt vid lönesättning, inte kunnat delta i utbildning eller blivit uppsagd, utsatts för mobbning, trakasserier eller kränkningar från chefer eller arbetskamrater, mött negativa attityder hos arbetsgivare.

Diagram 3. Andel (%) personer med funktionsnedsättning med och utan nedsatt arbetsförmåga som svarat ja på minst en av diskrimineringsfrågorna, 2013–2018/2019. Uppgifterna avser de senaste fem åren

Källa: SCB, Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2019

Tillgängliga rekryteringsprocesser

Ett sätt att förebygga diskriminering är att säkerställa att personer med funktionsnedsättning har lika möjligheter som andra att söka och konkurrera om utlysta tjänster. I MFD:s enkät har myndigheter, kommuner och regioner tillfrågats om hur tillgängliga rekryteringsprocesser de har.

I princip alla myndigheter, kommuner och regioner har i någon utsträckning tillgängliga rekryteringsprocesser. Rekryteringsprocesserna uppges vara tillgängliga i hög utsträckning hos 51 procent av alla myndigheter, 44 procent av alla kommuner och 67 procent av alla regioner.

Tabell 10. Andel (%) myndigheter, kommuner och regioner som anger att de har tillgängliga rekryteringsprocesser. År 2019–2020

	2019	2020		
	Myndigheter	Myndigheter	Kommuner	Regioner
Hög utsträckning	56	51	44	67
Viss utsträckning	41	47	50	33
Inte alls	3	2	6	0

Källa: MFD:s uppföljning av myndigheter, kommuner och regioner, 2020

Förebygga diskriminering

Att personer med funktionsnedsättning involveras i beslut är en grundläggande princip i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det ökar också kvaliteten och träffsäkerheten i de beslut som fattas. Genom att föra dialog och inhämta kunskap och synpunkter från personer med funktionsnedsättning kan myndigheter, kommuner och regioner också motverka och förebygga diskriminering genom att få ökad kunskap om hinder för delaktighet och vad som kan göras för att åtgärda dem. Dialog och inhämtande av kunskap kan ske via funktionshindersorganisationer eller direkt med personer med funktionsnedsättning.

Över hälften (56 procent) av alla regioner arbetar i hög utsträckning med att föra dialog och inhämta kunskap från personer med funktionsnedsättning. Motsvarande siffra är 33 procent för kommuner och 11 procent för myndigheter. Två tredjedelar (66 procent) av alla myndigheter arbetar i viss utsträckning med att föra dialog och inhämta kunskap från personer med funktionsnedsättning. Motsvarande siffra är 66 procent för kommuner och 44 procent för regioner.

Tabell 11. Andel (%) myndigheter, kommuner och regioner som arbetar med att föra dialog och inhämta kunskap från personer med funktionsnedsättning, 2020

	Myndigheter	Kommuner	Regioner
Hög utsträckning	11	33	56
Viss utsträckning	66	66	44
Inte alls	23	1	0

Källa: MFD:s uppföljning av myndigheter, kommuner och regioner, 2020

3. Uppföljning av levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning

I detta avsnitt presenterar MFD ett urval av mått på levnadsvillkor som samlat ger en indikation på i hur stor grad det funktionshinderspolitiska målet har uppnåtts. De flesta måtten återfinns även bland indikatorerna för uppföljning av målen i Agenda 2030¹². Måtten ska gå att följa över tid. Beroende på den exakta utformningen av den kommande strategin för genomförandet av funktionshinderspolitiken kan urvalet av mått på levnadsvillkor förändras.

Levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning jämfört med övrig befolkning visar inte enbart på utvecklingen inom funktionshinderspolitiken. Levnadsvillkor påverkas av all samhällsutveckling. Exempelvis kan villkoren förbättras för samtliga i befolkningen vid exempelvis en högkonjunktur, oavsett hur arbetet har för att genomföra funktionshinderspolitiken har bedrivits.

Levnadsvillkorens utveckling ger dock en indikation på vilket genomslag inriktningen på arbetet med att genomföra funktionshinderspolitiken har på samhället i stort. Skillnader i levnadsvillkorens utveckling kan också visa på behovet av reformer och prioriteringar.

Sammanfattningsvis visar statistiken i denna del en svag positiv utveckling mot att uppfylla det funktionshinderspolitiska målet om jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet. Det bör särskilt noteras att all statistik i detta avsnitt avser situationen före coronapandemin. MFD:s första del i uppföljningen av funktionshinderspolitiken, om pandemins konsekvenser för personer med funktionsnedsättning, visar att utvecklingen inom ett antal samhällsområden riskerar att gå tillbaka till följd av pandemin. Dessa effekter kommer att bli synliga i statistiken först inom något år.¹³

¹² Agenda 2030 antogs av FN-förbundets medlemsländer 2015. Agendan innehåller 17 globala mål för hållbar utveckling och ett stort antal indikatorer som alla världens länder ska arbeta för att uppnå fram till år 2030.

¹³ MFD (2021) Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2020 – del I.

Coronapandemins påverkan på samhället och personer med funktionsnedsättning.

Det finns också exempel på levnadsvillkor som visar på utveckling mot ett mer inkluderande och hållbart samhälle. Skillnaderna i arbetskraftsdeltagande minskar mellan personer med funktionsnedsättning och övriga befolkningen. Användningen av internet ökar snabbare för personer med funktionsnedsättning än för övrig befolkning vilket gör att skillnaderna minskar.

Samtidigt återstår en hel del arbete för att uppfylla det funktionshinderspolitiska målet. Det finns fortfarande skillnader mellan personer med funktionsnedsättning och övrig befolkning. Detta syns i samtliga mått på levnadsvillkor som redovisas i detta avsnitt. Många personer med funktionsnedsättning – såväl män och kvinnor som pojkar och flickor – kan inte delta i samhället på lika villkor.

Det är också tydligt att det finns betydande skillnader inom gruppen personer med funktionsnedsättning, exempelvis vad gäller faktorer som typ av funktionsnedsättning, kön, ålder, svensk och utländsk bakgrund eller var i landet man bor. Detta blir exempelvis påtagligt i statistiken om privatekonomi och it-användning, där det finns stora skillnader inom gruppen med funktionsnedsättning.

Bristande jämställdhet mellan kvinnor och män tenderar att förstärkas när även perspektivet funktionshinder adderas. Flickor och kvinnor med funktionsnedsättning har generellt sämre villkor och svårare att delta i samhällslivet än vad pojkar och män med funktionsnedsättning har.

Arbetskraftsdeltagande och arbetslöshet

Ett centralt mått för levnadsvillkor är arbetskraftsdeltagande och arbetslöshet. Av alla 16–64-åringar i Sverige tillhör 85 procent arbetskraften¹⁴ 2019. Bland personer med funktionsnedsättning är andelen lägre. I denna grupp tillhör 75 procent arbetskraften. Bland personer med nedsatt arbetsförmåga befinner sig 72 procent i arbetskraften.¹⁵

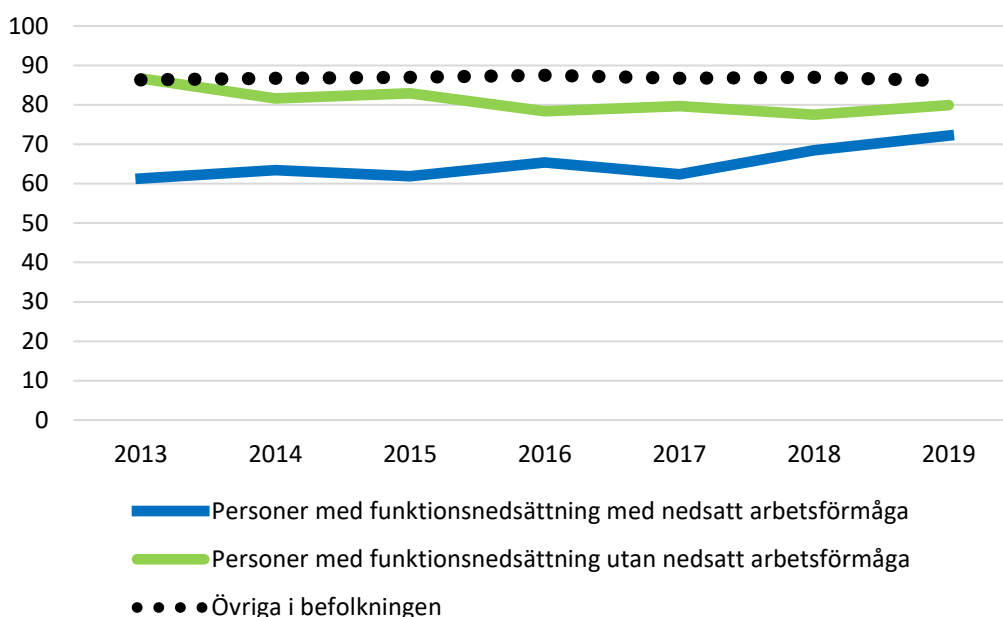
¹⁴ Arbetskraften kallas den del av befolkningen som antingen är sysselsatt eller arbetssökande.

¹⁵ Arbetsförmedlingen har genomfört en översyn av termen nedsatt arbetsförmåga inom arbetsmarknadspolitiken och föreslår att termen nedsatt arbetsförmåga avskaffas, men föreslår inte någon ersättningsterm. I denna rapport använder MFD begreppet då det är det begrepp som används i Arbetsförmedlingens statistik.

I befolkningen totalt är arbetskraftsdeltagandet större bland män än bland kvinnor. Bland personer med funktionsnedsättning är skillnaden mellan män och kvinnor inte signifikant.

Skillnaden i arbetskraften mellan personer med funktionsnedsättning och övriga i befolkningen minskar över tid. År 2013 var skillnaden mellan personer med funktionsnedsättning och övriga befolkningen 17 procentenheter. År 2019 var skillnaden 11 procentenheter.

Diagram 4. Andel (%) i arbetskraften bland personer 16–64 år, 2013–2019

Källa: SCB, Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2019

Arbetslösheten¹⁶ bland personer med funktionsnedsättning har under de senaste åren legat några procentenheter över befolkningen totalt. År 2019 var arbetslösheten för personer med funktionsnedsättning 8 procent och i befolkningen totalt var den 6 procent. Bland personer med funktionsnedsättning med nedsatt arbetsförmåga var arbetslösheten 10 procent.

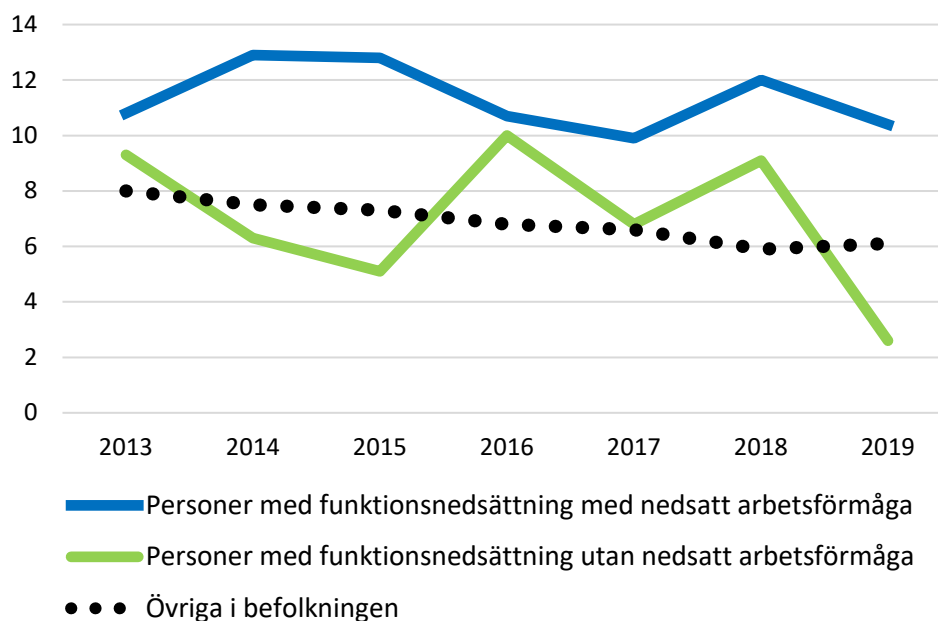
Sedan 2013 har arbetslösheten minskat i befolkningen. Bland personer med funktionsnedsättning har arbetslösheten över dessa år varierat utan en tydlig trend. Men mellan 2018 och 2019 finns en statistiskt säkerställd nedgång i

¹⁶ Med arbetslös avses en person som inte har ett arbete men har sökt och kunnat ta ett arbete inom 14 dagar.

arbetslöshet för personer med funktionsnedsättning. Den består i huvudsak av en minskning i arbetslöshet för personer med funktionsnedsättning utan nedsatt arbetsförmåga.

Underlaget är för litet för att kunna redovisa statistiskt säkerställda skillnader mellan kvinnor och män.

Diagram 5. Andel (%) arbetslösa bland personer med funktionsnedsättning och i övriga befolkningen 16–64 år, 2013–2019

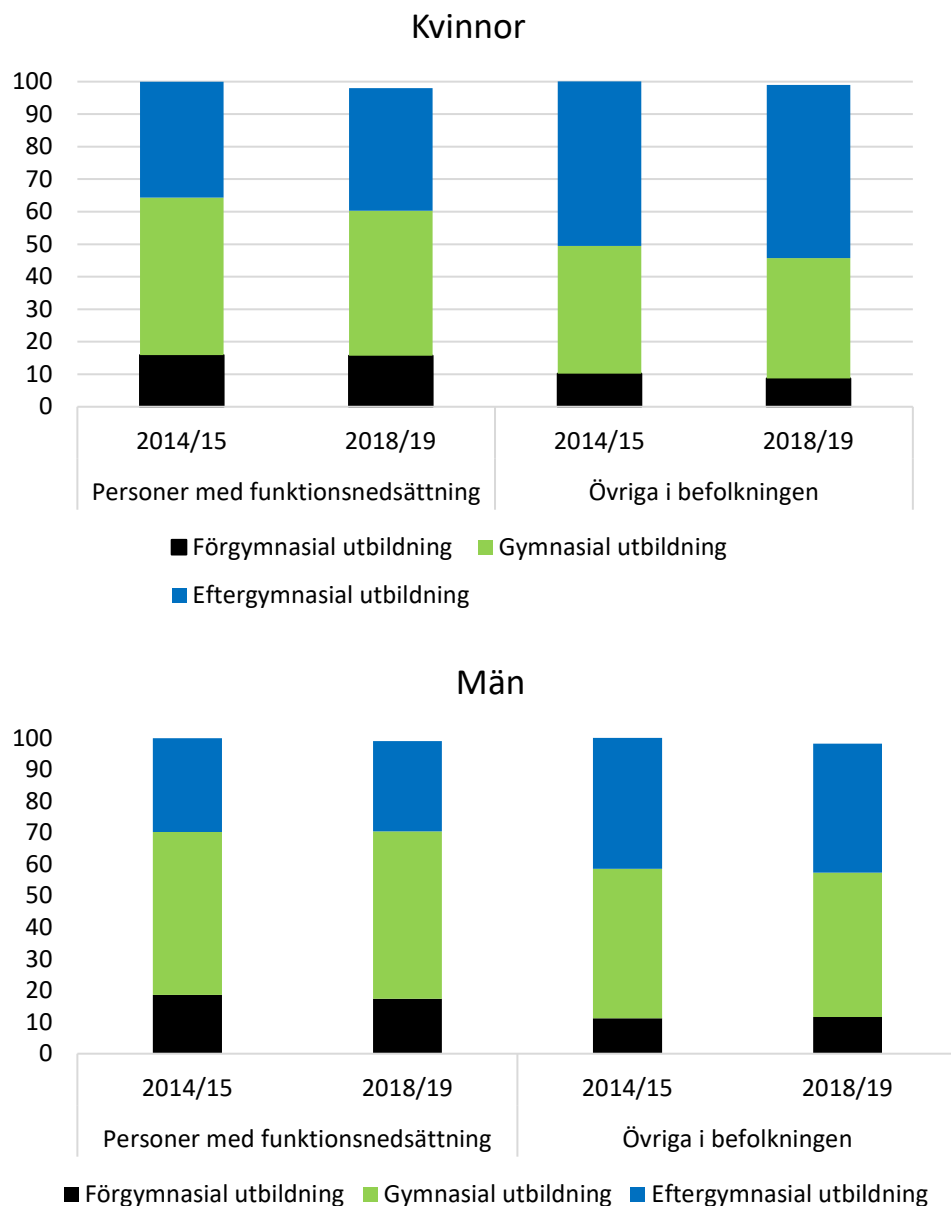
Källa: SCB, Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2019

Utbildningsnivå

Ytterligare ett centralt mått på jämlikhet i levnadsvillkor är utbildningsnivå. Personer med funktionsnedsättning har en lägre utbildningsnivå jämfört med övrig befolkning. Drygt 28 procent av personer med funktionsnedsättning äldre än 30 år har eftergymnasial utbildning 2018/19. I den övriga befolkningen är andelen 43 procent. Omvänt har 25 procent av personer med funktionsnedsättning förgymnasial nivå som högsta avslutade utbildning, att jämföra med 14 procent i den övriga befolkningen. Kvinnor har generellt en högre utbildningsnivå än män. Dessa skillnader återfinns även mellan kvinnor och män med funktionsnedsättning.

Det sker en långsam ökning i befolkningens utbildningsnivå i takt med att nya generationer med längre utbildning tillkommer. Ökningen i utbildningsnivå är ungefär lika stor i gruppen med funktionsnedsättning som i övriga befolkningen.

Diagram 6. Andel (%) kvinnor och män med funktionsnedsättning och övriga befolkningen 30–64 år, efter utbildningsnivå, 2014/15 och 2018/19

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC)

Privatekonomi

Människors privatekonomi spelar stor roll för deras levnadsvillkor och möjlighet att göra självständiga val. Det handlar både om den disponibla inkomsten och möjligheterna att hantera oförutsedda utgifter.

Det är oftast hushållets inkomst som avgör vilken ekonomisk nivå som personerna i hushållet lever på. Därför beräknas den disponibla inkomsten på hushållsnivå, det vill säga inklusive en eventuell partners och barns inkomst. Då tar man också hänsyn till antalet personer som försörjs i hushållet genom disponibel inkomst per konsumtionsenhet, även kallat ekonomisk standard.

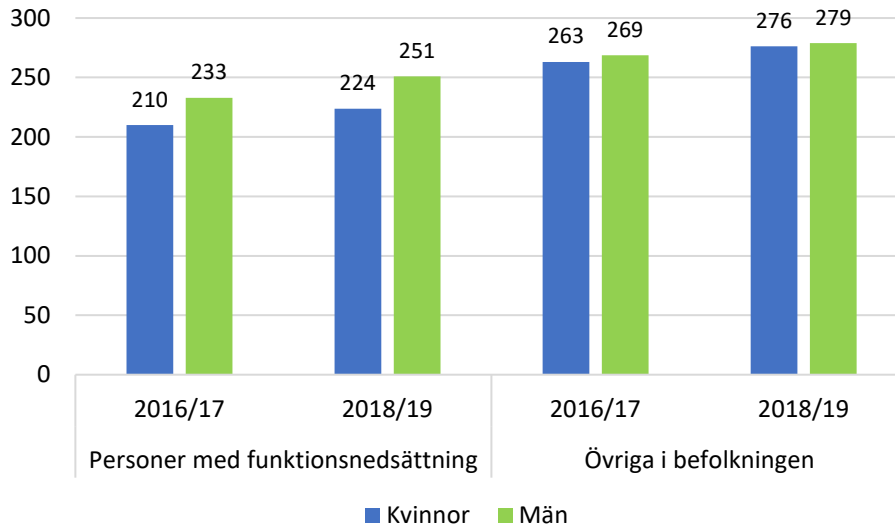
År 2018/19 var den ekonomiska standarden 238 000 kronor för personer med funktionsnedsättning och 278 000 kronor för den övriga befolkningen. Den ekonomiska standarden är särskilt låg i grupperna personer med nedsatt rörelseförmåga och personer med i hög grad nedsatt aktivitetsförmåga.¹⁷

Skillnaderna mellan personer med svensk och utländsk bakgrund är stora i befolkningen generellt, men skillnaderna är mindre i gruppen personer med funktionsnedsättning. Män har generellt något högre ekonomisk standard än kvinnor, men skillnaderna är större i gruppen personer med funktionsnedsättning.

Mellan åren 2016/17 och 2018/19 ökade den ekonomiska standarden något mer för personer med funktionsnedsättning (8 procent) än för den övriga befolkningen (5 procent).

¹⁷ I hög grad nedsatt aktivitetsförmåga har personer som i SCB:s undersökning av levnadsförhållanden (ULF) har uppgett att de har mycket svårt att delta i aktiviteter eller klara av sysslor som de flesta andra klarar av, att det beror på hälsan samt att detta har pågått under minst sex månader.

Diagram 7. Ekonomisk standard (medianvärde) bland personer 16 år eller äldre 2016/17 och 2018/19, tusental kronor

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC)

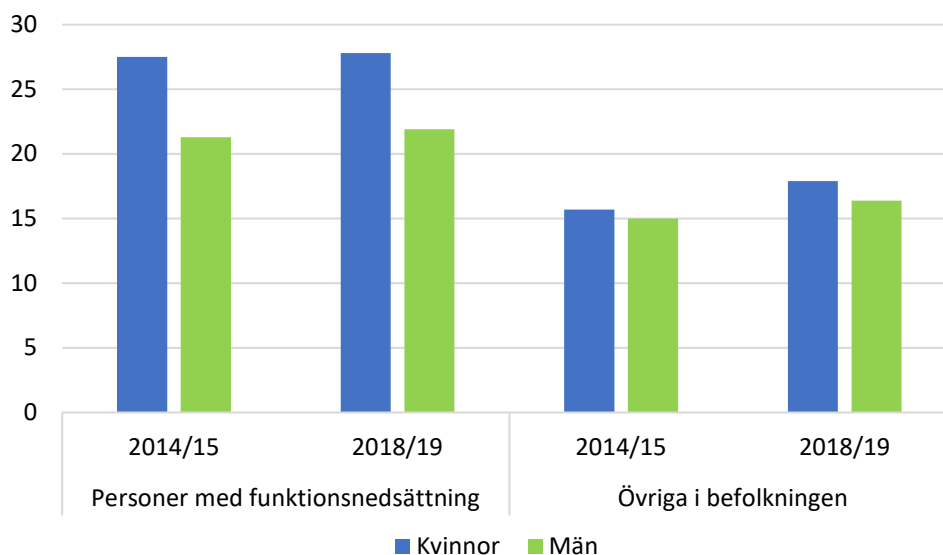
Ett sätt att belysa och jämföra skillnader i den ekonomiska situationen är att fråga om personen eller personens hushåll inom en månad skulle klara att betala en oväntad utgift på 12 000 kronor utan att be om hjälp eller låna pengar, det vill säga om det finns en kontantmarginal.

En betydligt högre andel personer med funktionsnedsättning, cirka 25 procent, saknar tillräcklig kontantmarginal för att täcka denna utgift. Motsvarande andel i den övriga befolkningen är 17 procent. När det gäller avsaknad av kontantmarginal finns det även skillnader inom gruppen personer med funktionsnedsättning. Hälften av de personer som uppger att de har en neuropsykiatrisk diagnos saknar kontantmarginal.

Fler kvinnor än män med funktionsnedsättning saknar tillräcklig kontantmarginal för att täcka en oväntad utgift. I den övriga befolkningen är skillnaden mellan kvinnor och män inte signifikant.

Det finns inga signifikanta förändringar över tid i andelen som saknar kontantmarginal vid en jämförelse mellan åren 2014/15 och 2018/19.

Diagram 8. Andel (%) som saknar kontantmarginal bland personer med funktionsnedsättning och övriga befolkningen 16 år eller äldre, 2014/15 och 2018/19

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC)

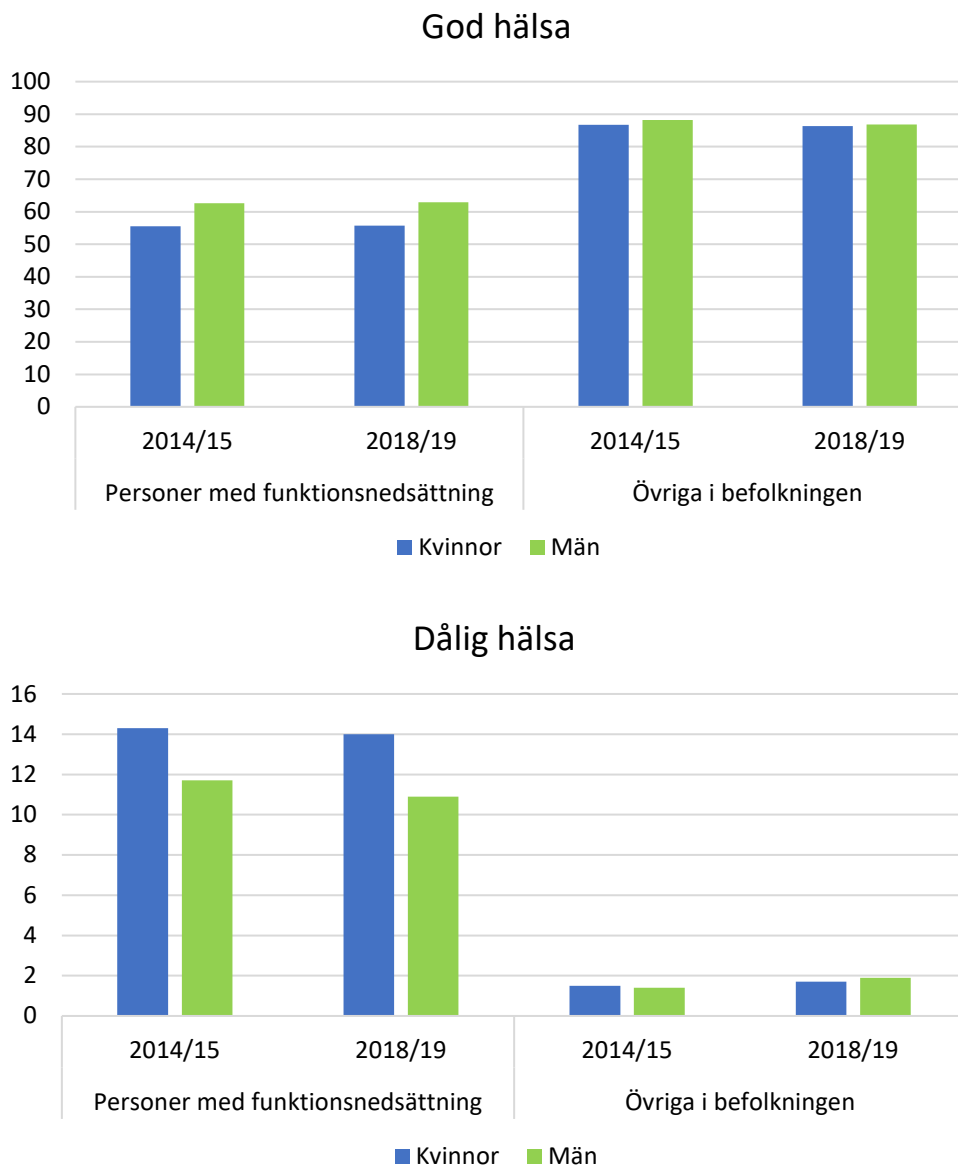
Självskattad hälsa

Personer med funktionsnedsättning upplever i betydligt mindre utsträckning än den övriga befolkningen sin hälsa som god, vilket är en ytterligare indikator på skillnader i levnadsvillkor. Av personer med funktionsnedsättning skattar 59 procent sin hälsa som god, att jämföra med drygt 87 procent inom den övriga befolkningen. En signifikant lägre andel kvinnor än män med funktionsnedsättning skattar sin hälsa som god. Denna skillnad mellan könen finns inte i den övriga befolkningen.

Omvänt är andelen som skattar sin hälsa som dålig högre bland personer med funktionsnedsättning än i övriga befolkningen. Andelen är 13 procent respektive 2 procent.

Det finns inga signifikanta skillnader mellan 2014/15 och 2018/19 när det gäller andelen som skattar sin hälsa som god respektive dålig.

Diagram 9. Andel (%) personer över 16 år som skattar sin hälsa som god respektive dålig, 2014/15 och 2018/19

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC)

Friluftsliv, idrott och kultur

Möjlighet till goda levnadsvanor är en av många förklaringsfaktorer till en god hälsa. Möjlighet till friluftaktiviteter och en aktiv fritid kan i sin tur bidra till goda levnadsvanor. Naturvårdsverkets nationella enkätundersökning över svenskarnas friluftsliv år 2018 visar att bland personer med funktionsnedsättning är det 45 procent som inte utövar någon utomhusaktivitet. Det ska jämföras med 19 procent bland övriga svarande. Kvinnor har en högre grad av deltagande i friluftslivet oavsett funktionsförmåga.^{18 19}

Personer med funktionsnedsättning idrottar i lägre utsträckning än den övriga befolkningen. Av personer med funktionsnedsättning är det 75 procent som har idrottat någon gång under det senaste året, att jämföra med den övriga befolkningen där motsvarande andel är 87 procent. Det finns inga signifikanta skillnader mellan kvinnor och män.

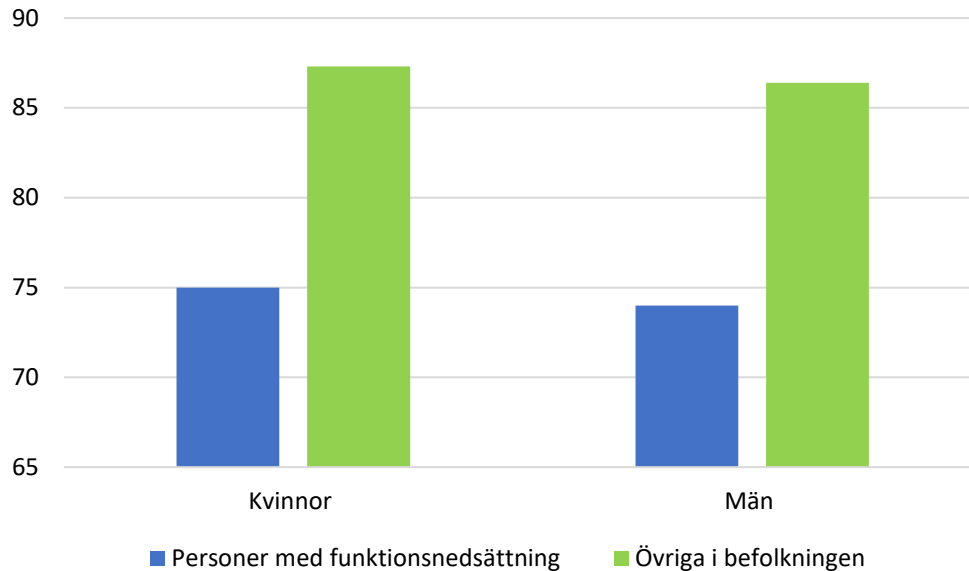
Även bland dem som idrottar frekvent finns skillnader. I gruppen personer med funktionsnedsättning idrottar 66 procent minst varje vecka. Den andelen är 77 procent i den övriga befolkningen. Inte heller här finns signifikanta skillnader mellan kvinnor och män.

Det är mindre vanligt att personer med funktionsnedsättning idrottar på en inomhusanläggning. Men att idrotta i hemmet är lika vanligt bland personer med funktionsnedsättning som i övriga befolkningen. Det är vanligare bland kvinnor än män att idrotta i hemmet.

¹⁸ Läs mer i MFD:s uppföljning av funktionshinderspolitiken 2019, Bilaga med statistik och fakta.

¹⁹ Naturvårdsverket (2019), Friluftsliv 2018

Diagram 10. Andel (%) personer över 16 år som anger att de har idrottat²⁰ minst en gång de senaste 12 månaderna, 2018/19

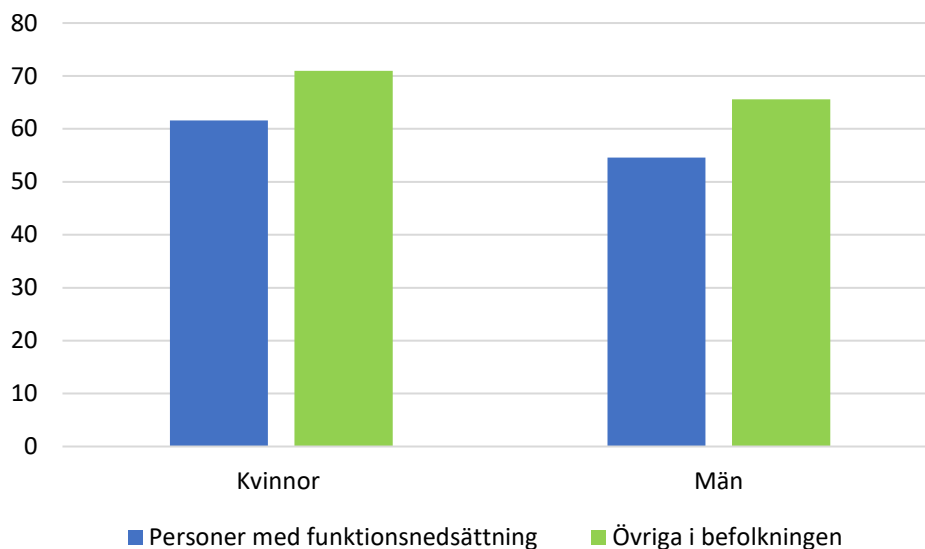

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC)

Personer med funktionsnedsättning deltar i kulturen i mindre utsträckning jämfört med den övriga befolkningen. Det är 58 procent av personer med funktionsnedsättning som har besökt teater, konsert, museum eller liknande någon gång under 2018/19. Bland övriga i befolkningen är motsvarande andel 68 procent. Kvinnor deltar i högre utsträckning än män. Den skillnaden återfinns i lika hög grad i gruppen personer med funktionsnedsättning som i övriga befolkning.

²⁰ Idrottat utomhus, på inomhusanläggning eller hemma.

Diagram 11. Andel (%) personer 16 år eller äldre som besökt teater, konsert, museum eller liknande minst en gång det senaste året, 2018/19

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC)

Valdeltagande

Valdeltagande kan ge en indikation på delaktigheten i det politiska och offentliga livet. Det skiljer sig mellan personer med funktionsnedsättning och övriga befolkningen. I riksdagsvalet 2018 var valdeltagandet 84 procent bland personer med funktionsnedsättning jämfört med 91 procent i övrig befolkning. Valdeltagandet var lägre bland både kvinnor och män med funktionsnedsättning jämfört med kvinnor och män i den övriga befolkningen. Det finns inga säkerställda könsskillnader i valdeltagande mellan kvinnor och män med funktionsnedsättning medan kvinnor röstar i större utsträckning än män i den övriga befolkningen.

Det är stora skillnader i valdeltagande mellan personer med olika typer av funktionsnedsättning. Valdeltagandet är lågt bland personer som har nedsatt aktivitets- eller rörelseförmåga och bland personer med svåra besvär av dyslexi eller dyskalkyli. Inom grupperna med nedsatt hörsel eller svåra besvär med astma eller allergi är valdeltagandet i princip lika högt som bland personer i den övriga befolkningen.²¹

²¹ SCB (2019), Deltagandet i de allmänna valen 2018.

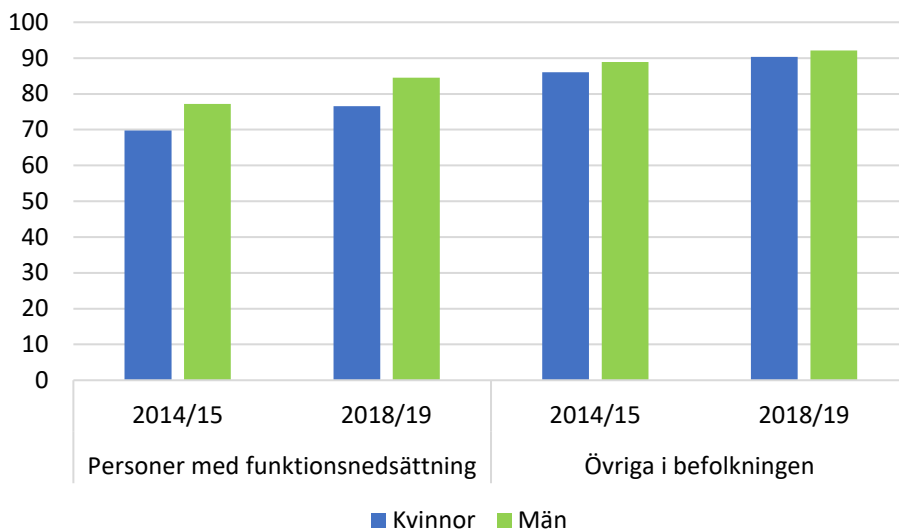
Andel som använder tjänster på internet

I och med ökad digitalisering blir det allt viktigare att kunna använda tjänster på internet, till exempel för att betala räkningar, boka, beställa eller köpa något. Det är mindre vanligt att använda tjänster på internet bland personer med funktionsnedsättning än i den övriga befolkningen. I likhet med annan it-användning är det dock främst bland de äldre dessa skillnader finns. I SCB:s undersökning av levnadsförhållanden 2018/19 syns inga skillnader i it-användning mellan personer med funktionsnedsättning och övriga personer i åldern 16–29 år.

Användningen av digitala tjänster har blivit allt vanligare under de senaste åren. Här syns en signifikant förändring mellan 2014/15 och 2018/19, både för gruppen personer med funktionsnedsättning och för den övriga befolkningen.

Det finns inte längre några signifikanta skillnader i användningen av dessa tjänster mellan kvinnor och män i den övriga befolkningen, men bland personer med funktionsnedsättning kvarstår dessa skillnader.

Diagram 12. Andel (%) personer över 16 år som brukar betala räkningar, boka, beställa eller köpa något över internet²², 2014/15 och 2018/19

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC)

²² Har svarat ja på någon av frågan Brukar du eller din partner betala räkningar på internet? och/eller Brukar du boka, beställa eller köpa något på internet?

Bilaga 1. Statistik uppdelad på samhällsområden

Denna bilaga innehåller ytterligare deskriptiva uppgifter och statistik inom ett antal olika samhällsområden. Uppgifterna som presenteras i bilagan berör levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning och kan bidra med kunskap om utvecklingen mot det funktionshinderspolitiska målet inom olika områden och sammanhang.

Utbildning och livslångt lärande

Bilagans avsnitt är en sammanställning av statistik och kunskap som återfinns inom en rad områden och undersökningar. Information om utbildningsnivå återfinns under rapportens avsnitt 2, Uppföljning av levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning.

Skolformer

De allra flesta elever med funktionsnedsättning går i grund- eller gymnasieskolan. Det saknas statistik om det specifika antalet elever med funktionsnedsättning som går i grund- och gymnasieskolan.

Utöver grund- och gymnasieskola finns särskolan och specialskolan som är ytterligare skolformer för vissa elever med funktionsnedsättning. Särskolan är för elever med intellektuell funktionsnedsättning som inte bedöms kunna nå kunskapskraven i grund- eller gymnasieskolan. Specialskolan är till för barn som på grund av sin funktionsnedsättning eller andra särskilda skäl inte kan gå i grundskolan eller grundsärskolan, exempelvis elever med dövhet, dövblindhet eller grav språkstörning.

Tabell 12. Antal elever, skolenheter, huvudmän och skolkommuner, läsåret 2019/20

	Antal barn/ elever	Antal skolen- heter/fritids- hem	Antal huvudmän	Antal skol- kommuner
Förskola	521 885	9 750	2 353	290
Fritidshem	493 137	4 446	857	290
Förskoleklass	121 956	3 613	789	290
Grundskola	1 086 180	4 829	873	290
Grundsärskola	12 279	572	269	282
Specialskola	699	10	1	6
Gymnasieskola	355 004	1 307	445	251
Gymnasiesärskola	6 380	238	173	156
Komvux	261 219	.	244	249
Särvux	3 525	178	177	177

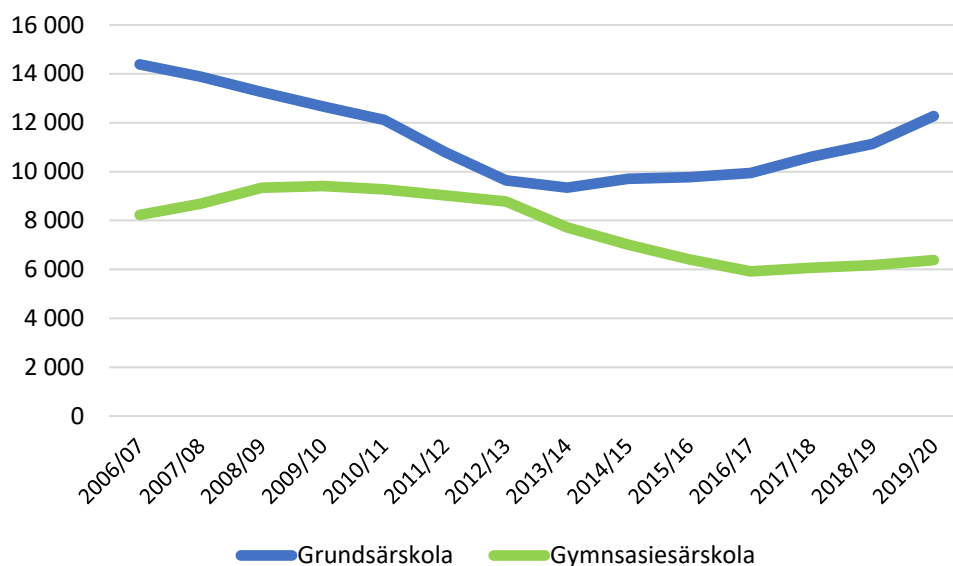
Källa: Skolverkets officiella statistik

Grund- och gymnasiesärskolan

Antalet elever i grund- och gymnasiesärskolan sjönk i början av 2010-talet, men har sedan dess ökat. I relation till alla elever i den obligatoriska skolan²³ och gymnasieskolan har andelen elever i grund- och gymnasiesärskolan minskat något sedan mitten av 2000-talet. Andelen grundsärskoleelever som är integrerade i grundskoleklass har varit konstant, omkring 20 procent, sedan början av 1990-talet.

²³ Med den obligatoriska skolan avser vi förskoleklass, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan.

Diagram 13. Antal elever i grundsärskolan och gymnasiesärskolan, läsåren 2006/07–2019/20

Källa: Skolverkets officiella statistik

Komvux och särvux

Särskild utbildning för vuxna (särvux) upphörde som egen skolform och blev en del av den kommunala vuxenutbildningen (komvux) den 1 juli 2020. Samtidigt bytte utbildningen namn till komvux som särskild utbildning. Förhoppningen är att eleverna på så sätt ska inkluderas i det större sammanhang som komvux är.

Antalet elever inom särvux har minskat under de senaste åren. Läsåret 2009/10 uppgick antalet elever till 4 900 och läsåret 2019/20 är antalet elever 3 500. Det är en minskning med 28 procent mellan åren. Det är främst antalet elever på grund- och träningskolenivå som har minskat.²⁴

Skolverkets studie av situationen i komvux under coronapandemin (oktober 2020), visar att allt fler sökte till komvux hösten 2020 jämfört med hösten 2019. En del av vuxenutbildningen bedrevs redan innan coronapandemin på distans, men huvudmännen anger att de bedriver mer distansundervisning hösten 2020 jämfört med hösten 2019. Majoriteten av huvudmännen (två av

²⁴ Skolverkets officiella statistik 2019/20.

tre) tycker att distansundervisningen gör det svårare att ge stöd till de elever som behöver det.²⁵

Särskilt stöd

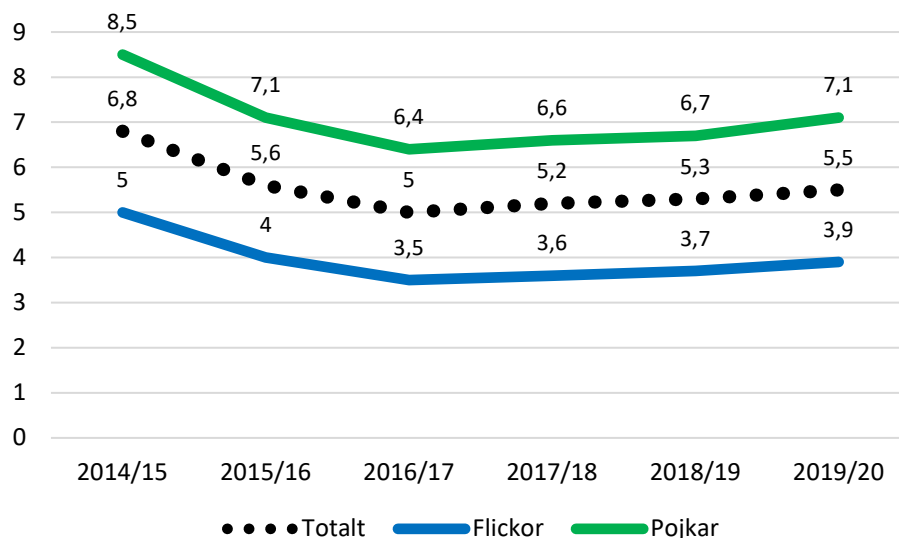
Ibland behöver en elev extra stöd i skolan. Skolan har ett speciellt ansvar för barn och unga i behov av särskilt stöd. Om det framkommer att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar ska detta anmälas till rektorn. Det särskilda stödet beskrivs i ett åtgärdsprogram. En del elever med funktionsnedsättning är i behov av särskilt stöd för att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Läsåret 2019/20 omfattas 5,5 procent av eleverna i grundskolan av ett åtgärdsprogram vilket motsvarar 59 800 elever. Fler pojkar än flickor har åtgärdsprogram, 7,1 procent jämfört med 3,9 procent. Andelen elever med särskilt stöd inom ramen för ett åtgärdsprogram har legat relativt konstant runt 5 procent sedan 2015/16. Innan dess skedde det en kraftig minskning som ett troligt resultat av att skollagen reviderades 2014 och stöd i form av extra anpassning inom ramen för den ordinarie undervisningen infördes.

Andelen elever med åtgärdsprogram skiljer sig i olika årskurser. Andelen minskar mellan årskurs 6 och årskurs 7, för att sedan öka igen. Den högsta andelen finns i årskurs 9. Detta följer samma mönster som under de senaste åren.

²⁵ Skolverket (2020) Lägesbild av situationen i komvux med anledning av covid-19-pandemin.

Diagram 14. Andel elever (%) med åtgärdsprogram i grundskolan läsåren 2014/15–2019/20

Källa: Skolverkets officiella statistik

Upplevelser av utbildningen

Det finns vissa skillnader mellan elever med funktionsnedsättning och övriga elever när det gäller upplevelsen av skolarbetet och relationerna i skolan. Elever med funktionsnedsättning tycker i lägre utsträckning än andra elever att eleverna i klassen trivs tillsammans. Det är också en högre andel elever med funktionsnedsättning som upplever stress över skolarbetet. Flickor upplever i lägre grad att det går att lita på lärarna i skolan. Detta gäller även flickor med funktionsnedsättning.

Tabell 13. Andel (%) flickor och pojkar i åldern 11, 13 och 15 år med och utan funktionsnedsättning efter upplevelser av skolarbete och relationer 2017/18

	Med funktionsnedsättning		Utan funktionsnedsättning	
	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
Tycker mycket bra om skolan	16	20	19	22
Eleverna trivs tillsammans	62	68	67	76
Litar på lärarna	62	74	66	77
Lärarna bryr sig	70	78	75	81
Stressad av skolarbetet	56	37	48	28
För mycket skolarbete	36	32	35	29
Skolarbetet är svårt	20	18	18	14

Källa: Folkhälsomyndigheten, Skolbarns hälsovanor

Det finns inte någon nationell och säkerställd statistisk om trygghet i skolan bland elever med funktionsnedsättning. Att det finns behov av ytterligare uppgifter inom detta område visar en rapport från Specialpedagogiska skolmyndigheten, i vilken 31 elever med funktionsnedsättning blev intervjuade om hur de upplever trygghet och studiero i skolan. Av dessa elever har en tredjedel blivit retade, utstötta eller illa behandlade under de senaste tre månaderna. Eleverna nämner utsatthet och egna eller andra elevers konflikter som orsak till otryggheten. Eleverna uppger att rasten är ett orosmoment för att bli utanför eller utsatt för mobbning. Det finns en osäkerhet i vilket stöd som eleverna kan förväntas få från vuxna om en otrygg situation skulle uppstå. Eleverna lyfter därför vikten av närvarande vuxna som reagerar och agerar när en elev blir utsatt eller kränkt.²⁶

Det är fler studenter med psykisk ohälsa och studenter med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning som ofta upplever att de inte hör hemma i högskolan, jämfört med studenter utan funktionsnedsättningar eller sjukdom. Universitets- och högskolerådets undersökning visar att det går att skapa en tryggare studiesituation för studenter med psykisk ohälsa att känna större tillhörighet till högskolan. Information om anpassat studiestöd och

²⁶ Specialpedagogiska skolmyndigheten (2019), Barnpanelsrapport. Vad säger elever med funktionsnedsättning om trygghet, studiero och studiemotivation?

studieuppehåll på grund av särskilda skäl kan till exempel minska pressen att klara en hög studietakt.²⁷

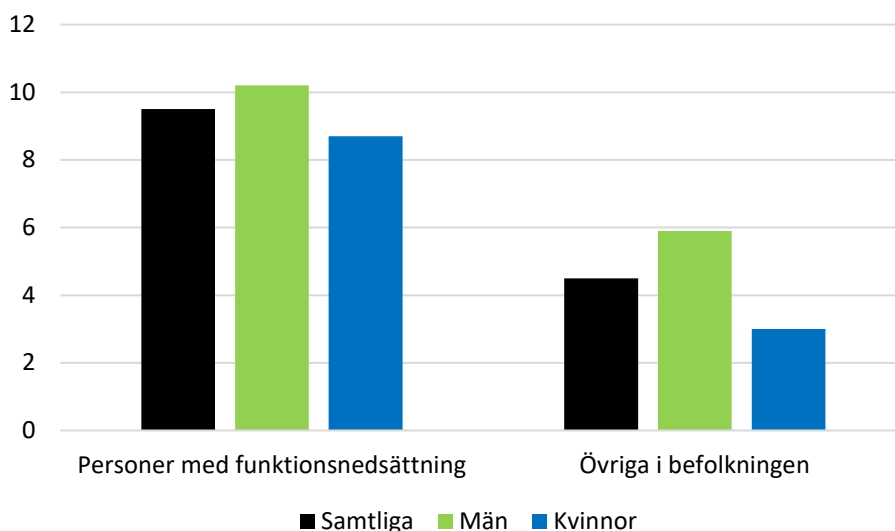
Avhopp från gymnasiet och eftergymnasial utbildning

Bland personer med funktionsnedsättning i åldern 20–38 år har 10 procent påbörjat men inte avslutat gymnasial utbildning. Motsvarande andel bland den övriga befolkningen är 5 procent. Andelen avhoppare är större bland män än kvinnor i övriga befolkning. Samma tendens kan skönjas i gruppen personer med funktionsnedsättning men där är skillnaden inte signifikant.

Det finns inga signifikanta skillnader sedan 2016/17, som är det enda år då det finns jämförbara siffror.

Det är ungefär 5 procent av alla personer i åldern 30–64 år som har påbörjat men inte avslutat eftergymnasial utbildning 2018/19. Den andelen skiljer sig inte mellan personer med funktionsnedsättning och den övriga befolkningen och inte heller mellan kvinnor och män.

Diagram 15. Andel (%) i åldern 20–38 år som har påbörjat men ej avslutat gymnasial utbildning, 2018/19

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC)

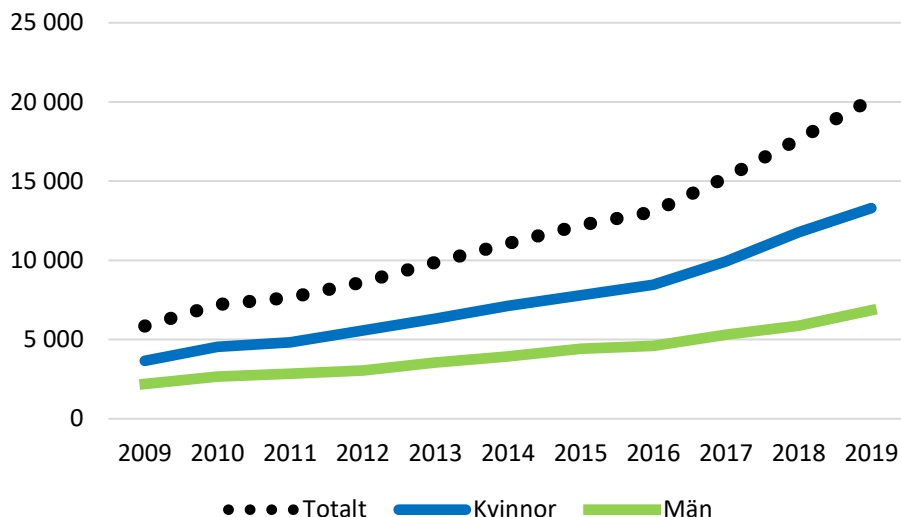
²⁷ Universitets- och högskolerådet (2020), Studiesituationen för studenter med psykisk ohälsa.

Tillgänglighet i högskolan

Lärosäten kan ansöka om bidrag för särskilt pedagogiskt stöd till studerande med funktionsnedsättning i studiesituationen. Totalt fick 20 150 studenter stöd under 2019, vilket är 2 500 fler än året innan. Av dem var 64 procent kvinnor och 34 procent män, vilket ligger nära könsfördelningen i studentpopulationen i övrigt. Antalet studenter med funktionsnedsättning som har fått stöd har ökat kraftigt den senaste tioårsperioden. En förklaring kan vara att lärosätena bättre når ut med information om möjligheten till pedagogiskt stöd och om hur ansökan om stöd kan göras. Särskilt ökar grupperna studenter med dyslexi och olika neuropsykiatriska variationer. År 2019 utgör dessa grupper, i likhet med de senaste åren, 75 procent av alla studenter med stöd.

I takt med att allt fler studenter får stöd, har även kostnaderna ökat. Kostnaderna ska i första hand täckas genom att lärosätena avsätter 0,3 procent av sina anslag för utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Eftersom dessa medel har legat konstant, har underskottet för lärosätena ökat.²⁸

Diagram 16. Antal studenter med funktionsnedsättning som fått särskilt pedagogiskt stöd på universitet och högskolor 2009–2019

Källa: Universitetskanslerämbetets årsrapport 2020

²⁸ Stockholms universitets årsredovisning 2019.

Tabell 14. Antal studenter med funktionshinder i studiesituationen som får tillgång till stödresurser, 2017–2019

	2017	2018	2019
Dyslexi/specifika läs- och skrivsvårigheter	7 598	8 696	9 665
Neuropsykiatriska variationer	3 668	4 470	5 491
Psykisk ohälsa	1 447	1 706	1 963
Nedsatt rörelseförmåga	636	661	706
Synnedläggning	285	315	312
Hörselnedläggning utan utbildningstolkning	260	262	277
Utbildningstolkning - teckenspråk- och/eller skrivtolkning	108	117	117
Andra varaktiga begränsningar av funktionsförmågan	1 235	1 418	1 619
Totalt antal studenter	15 237	17 645	20 150

Källa: Stockholms universitets årsredovisning 2019

Arbetsmarknad

Sysselsättning

Andelen sysselsatta är lägre bland personer med funktionsnedläggning än i övrig befolkning 16–64 år. I hela befolkningen är andelen sysselsatta 79 procent år 2019. Bland personer med funktionsnedläggning utan nedsatt arbetsförmåga²⁹ är den 78 procent och bland personer med nedsatt arbetsförmåga är den 65 procent.

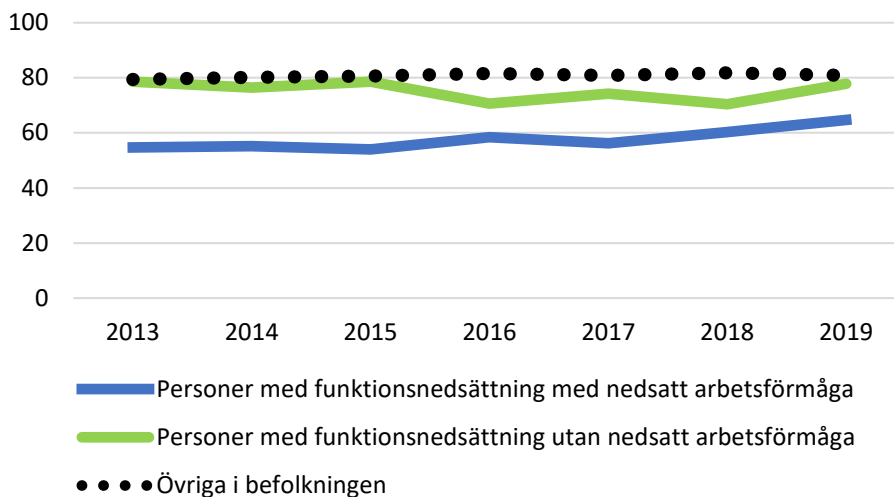
I befolkningen är andelen sysselsatta kvinnor mindre än andelen sysselsatta män, 78 procent jämfört med 81 procent 2019. En sådan skillnad syns även för personer med funktionsnedläggning, där andelarna är 66 respektive 72 procent.

Under perioden 2013–2019 har andelen sysselsatta i befolkningen legat relativt konstant. Samtidigt har andelen sysselsatta bland personer med

²⁹ Arbetsförmedlingen har genomfört en översyn av termen nedsatt arbetsförmåga inom arbetsmarknadspolitiken och föreslår att termen nedsatt arbetsförmåga avskaffas, men föreslår inte någon ersättningsterm. I denna rapport använder MFD begreppet då det är det begrepp som används i Arbetsförmedlingens statistik.

funktionsnedsättning och nedsatt arbetsförmåga ökat markant, från 55 procent till 65 procent.

Diagram 17. Andel (%) sysselsatta bland personer med funktionsnedsättning och i övriga befolkningen 16–64 år, 2013–2019

Källa: SCB, Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2019

Arbetslöshet

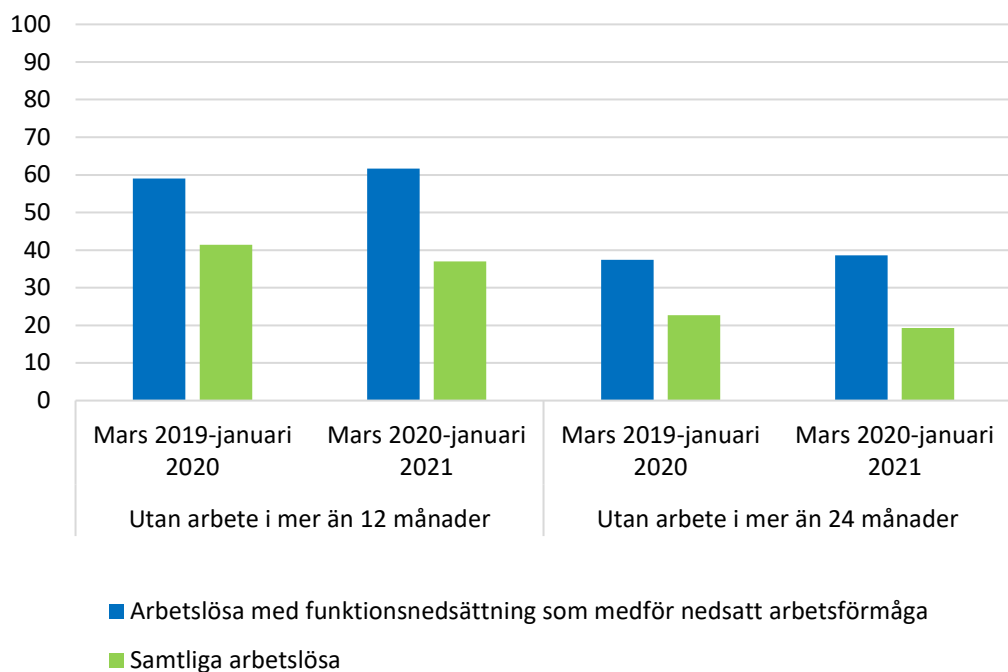
Svårast att komma in på arbetsmarknaden har personer i långtidsarbetslöshet då de står längst från arbetsmarknaden. Under pandemin har den andel av det totala antalet arbetslösa som är långtidsarbetslösa minskat. Men samtidigt har andelen långtidsarbetslösa ökat i gruppen arbetslösa personer som har behov av stöd på arbetsplatsen. Andelen arbetslösa personer som har varit arbetslös i mer än ett år var i genomsnitt 37 procent under perioden mars 2020 till januari 2021. Det är en minskning från 41 procent under samma period ett år tidigare. Bland arbetslösa personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga har motsvarande andel ökat från 59 till 62 procent.

Situationen ser likadan ut för personer som varit arbetslösa i mer än två år. Den andelen var 19 procent under perioden mars 2020 till januari 2021, vilket är en minskning från 23 procent året innan. Bland arbetslösa personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga har motsvarande andel ökat från 37 till 39 procent. Det ska påpekas att antalet personer i långtidsarbetslöshet generellt har ökat. Anledningen till att

andelen långtidsarbetslösa av det totala antalet arbetslösa ändå har gått ner under pandemin beror på den kraftiga ökningen av arbetslösheten i stort.³⁰

Mer data om arbetslöshet återfinns under rapportens avsnitt 2, Uppföljning av levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning.

Diagram 18. Andel (%) arbetslösa som har varit det i minst 12 respektive 24 månader, 16–64 år, mars 2019-januari 2020 samt mars 2020-januari 2021

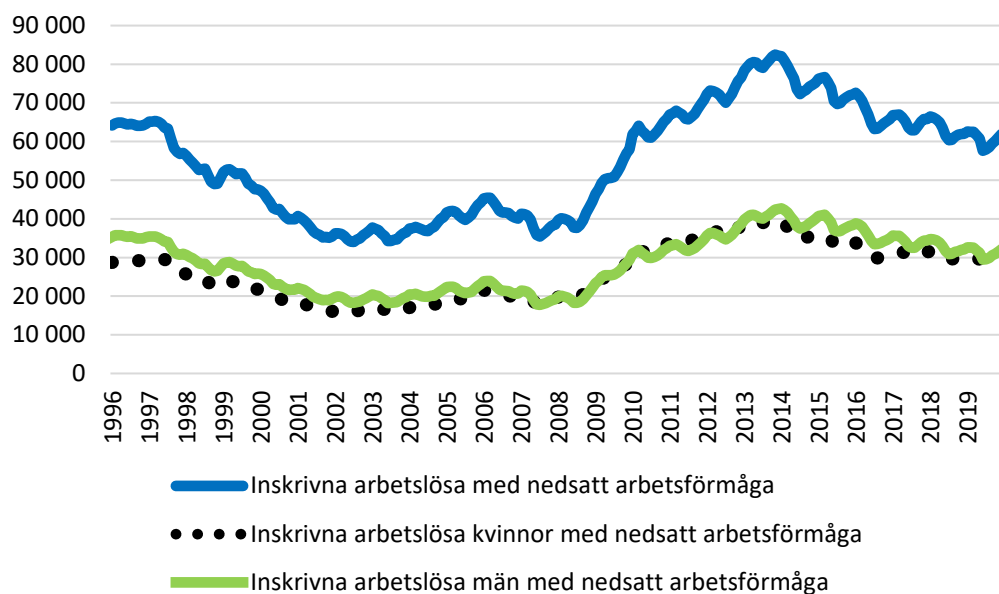
Källa: Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik, specialbearbetning

³⁰ Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik, specialbearbetning.

Inskrivna på Arbetsförmedlingen

Under 2019 var i genomsnitt 593 000 personer per månad inskrivna på Arbetsförmedlingen. Av dessa var 349 000 inskrivna som arbetslösa. Där ingår öppet arbetslösa och personer som deltar i arbetsmarknadspolitiska program. Av de inskrivna arbetslösa klassades 2019³¹ 60 600 personer, 17 procent, med en funktionshinderskod ³².

Diagram 19. Antal inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga 16–64 år, 1996–2019

Källa: Arbetsförmedlingen, specialbearbetning

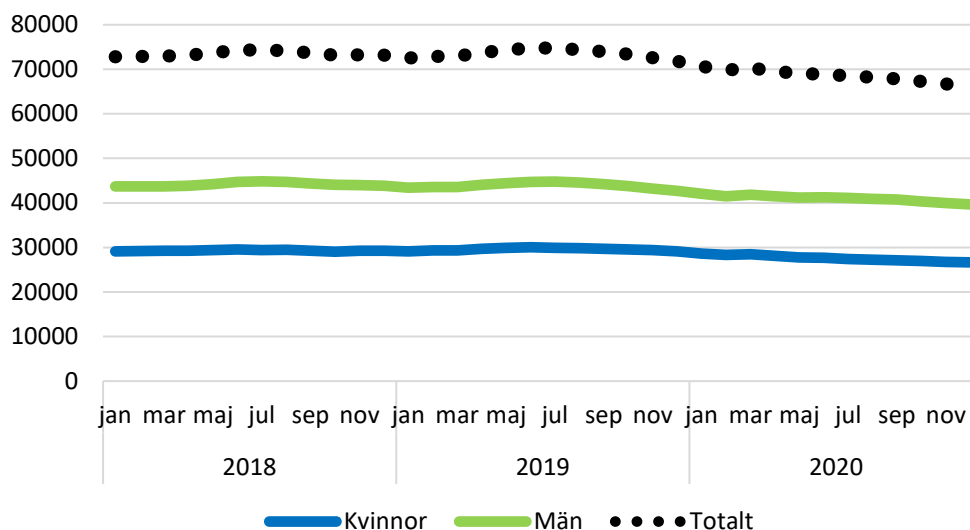
³¹ Arbetsförmedlingen (2020) Arbetsförmedlingens årsredovisning 2019.

³² Arbetsförmedlingen använder kod för funktionshinder för att underlätta planering av insatser, förmedling av arbete, uppföljning och utvärdering av arbetsmarknadspolitiska program eller insatser samt för framställning av avidentifierad statistik.

Särskilda insatser till arbetssökande med funktionsnedsättning

Arbetsförmedlingen erbjuder särskilda insatser till arbetssökande med funktionsnedsättning som påverkar arbetsförmågan och möjligheterna att gå till arbete. Exempel på sådana insatser är olika former av lönebidrag och offentligt skyddat arbete. Antalet personer som får särskilda insatser har minskat under de senaste åren. Det är fler män än kvinnor som får särskilda stödinsatser.

Diagram 20. Antal personer med nedsatt arbetsförmåga som har fått särskilda stödinsatser, 2018–2020

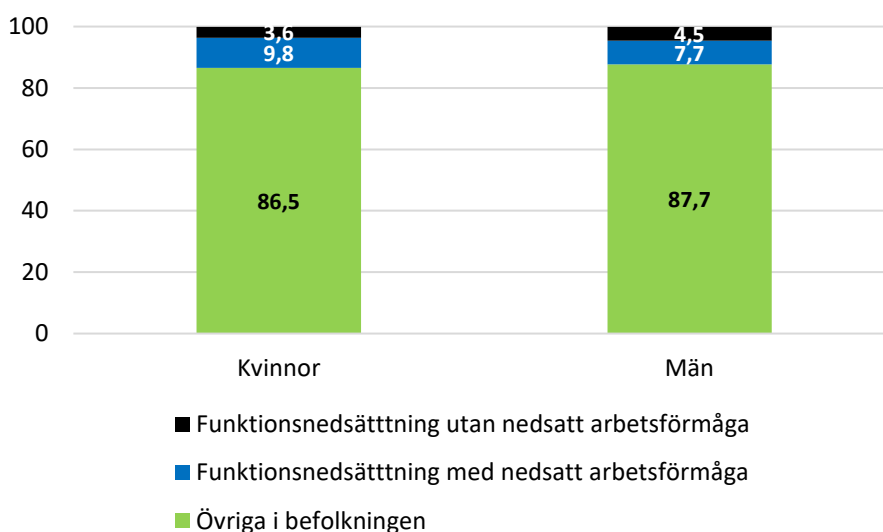

Källa: Arbetsförmedlingen, specialbearbetning

Självskattad nedsatt arbetsförmåga

Av de 13 procent som uppger att de har en funktionsnedsättning i tilläggsundersökningen till SCB:s arbetskraftsundersökning, bedömer 68 procent att deras arbetsförmåga är mycket eller delvis nedsatt 2019. En större andel kvinnor (73 procent) än män (63 procent) bedömer att deras funktionsnedsättning medför nedsatt arbetsförmåga.

Diagram 21. Andel (%) personer i befolkningen 16–64 år med och utan funktionsnedsättning efter arbetsförmåga och kön, 2019

Källa: SCB, Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2019

Upplevelse av stöd under pandemin

Det har blivit svårare att söka och få jobb under pandemin. Över 1 700 deltagare i MFD:s egen undersökningspanel³³ svarade på en enkät om konsekvenser av pandemin. Av de närmare tvåhundra svarande som är arbetssökande anger över hälften att deras situation som arbetssökande har försämrats under pandemin. Knappt hälften av dessa uppger att anställningsintervjuerna mer sällan är tillgängliga. Ungefär en tredjedel upplever att arbetsgivarnas och handläggarnas attityder och bemötande har blivit mer negativa.³⁴

³³ Myndigheten för delaktighet har en egen undersökningspanel där alla kan delta som är över 16 år och med en eller flera funktionsnedsättningar. Panelen har cirka 3 200 deltagare.

³⁴ Myndigheten för delaktighets undersökningspanel Rivkraft, 2020.

Personer med funktionsnedsättning på arbetsmarknaden

Sektorer och yrken

Det finns små skillnader mellan personer med funktionsnedsättning och övriga befolkningen gällande vilka sektorer de jobbar inom. En något större andel personer med funktionsnedsättning arbetar i kommunal sektor. Precis som för övrig befolkning arbetar en större andel män med funktionsnedsättning i privat sektor än kvinnor. En större andel kvinnor med funktionsnedsättning arbetar i kommunal sektor jämfört med övriga kvinnor.

Tabell 15. Andel (%) sysselsatta kvinnor och män med funktionsnedsättning och totalbefolkningen i olika sektorer, 2019

	Funktionsnedsättning		Totalbefolkning	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Statlig	7	5	7	6
Kommunal	33	10	29	9
Region	7	2	8	2
Privat	53	82	55	82

Källa: SCB, Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2019

De vanligaste yrkena bland personer med funktionsnedsättning är i likhet med den övriga befolkningen antingen yrken med krav på fördjupad högskolekompetens eller service-, omsorgs- och försäljningsyrken. Bland kvinnor med funktionsnedsättning som har en sysselsättning har en tredjedel ett yrke med krav på fördjupad högskolekompetens. Detta är nästan en dubbelt så stor andel jämfört med män med funktionsnedsättning och i princip samma andel som för kvinnor i övrig befolkning.

Tabell 16. Andel (%) sysselsatta kvinnor och män med funktionsnedsättning och totalbefolkningen i olika yrken, 2019

	Funktionsnedsättning		Totalbefolkning	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Chef	3	6	5	9
Fördjupad högskolekompetens	31	18	35	22
Högskolekompetens	12	19	15	20
Kortare utbildning	6	8	5	5
Administration	9	4	10	5
Service, omsorg, försäljning	32	12	25	11
Lantbruk, trädgård	2	2	1	2
Bygg, tillverkning	1	20	1	16
Tillverkning, transport	3	10	2	10

Källa: SCB, Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2019

Anställningsform

Bland personer med funktionsnedsättning som hade en anställning har 15 procent en tidsbegränsad anställning under 2019. Det finns ingen signifikant skillnad mellan personer med funktionsnedsättning och övrig befolkning när det gäller andelen med tidsbegränsad anställning. Det finns inte heller någon säkerställd skillnad mellan män och kvinnor med funktionsnedsättning i andelen med fast eller tidsbegränsad anställning. Det gäller både för dem med och utan nedsatt arbetsförmåga.

Det är en mindre andel personer med funktionsnedsättning som arbetar heltid jämfört med befolkningen totalt. Bland sysselsatta med funktionsnedsättning arbetar 68 procent heltid. Bland de sysselsatta med nedsatt arbetsförmåga arbetar 61 procent heltid. Motsvarande andel för den övriga befolkningen är 80 procent.

En lägre andel kvinnor än män med funktionsnedsättning arbetar heltid. Bland sysselsatta kvinnor med funktionsnedsättning arbetar 53 procent heltid jämfört med 82 procent av männen. I den sysselsatta befolkningen totalt är det 69 procent av kvinnorna och 87 procent av männen som arbetar heltid, vilket är en säkerställd skillnad.

Andelen sysselsatta personer med funktionsnedsättning med nedsatt arbetsförmåga som arbetar heltid har legat på ungefär samma nivå från 2013 och framåt.

Diagram 22. Andel (%) sysselsatta personer som arbetar heltid, 2013–2019

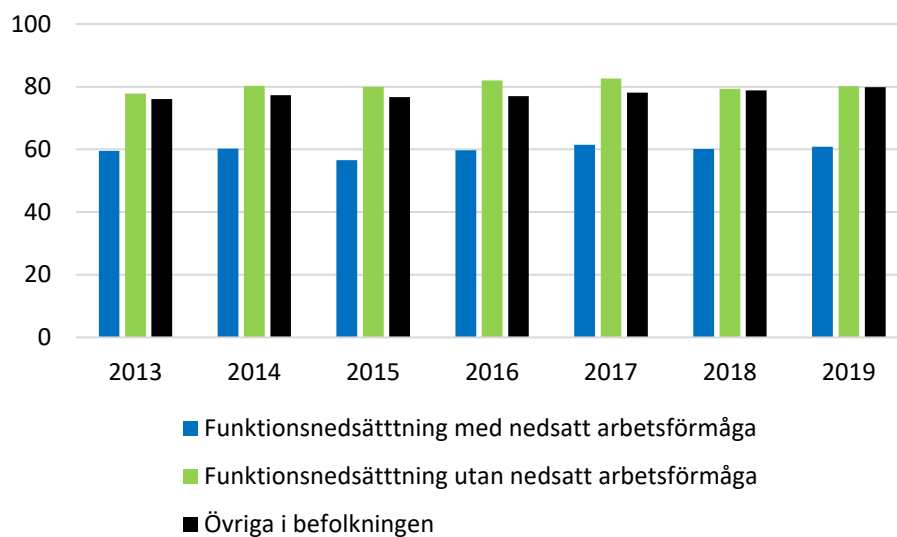
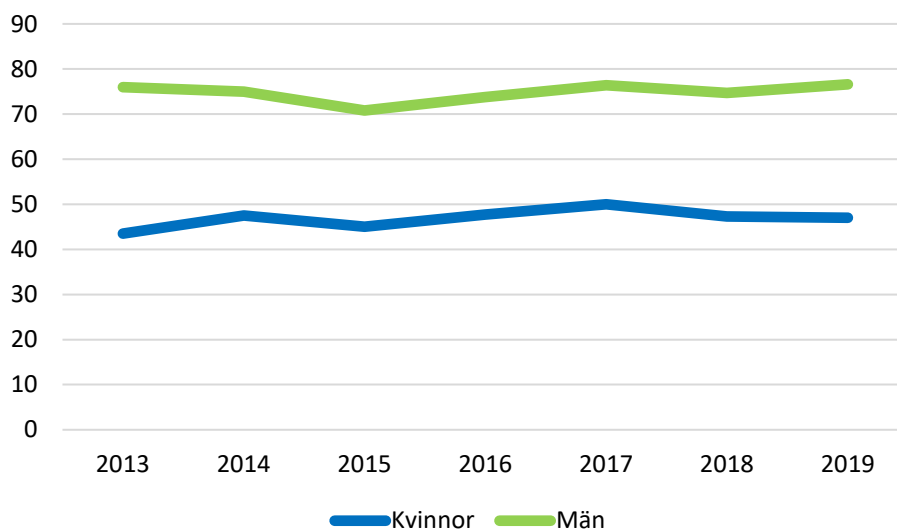

Diagram 23. Andel (%) sysselsatta kvinnor och män med funktionsnedsättning med nedsatt arbetsförmåga som arbetar heltid, 2013–2019.

Källa: SCB, Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2019

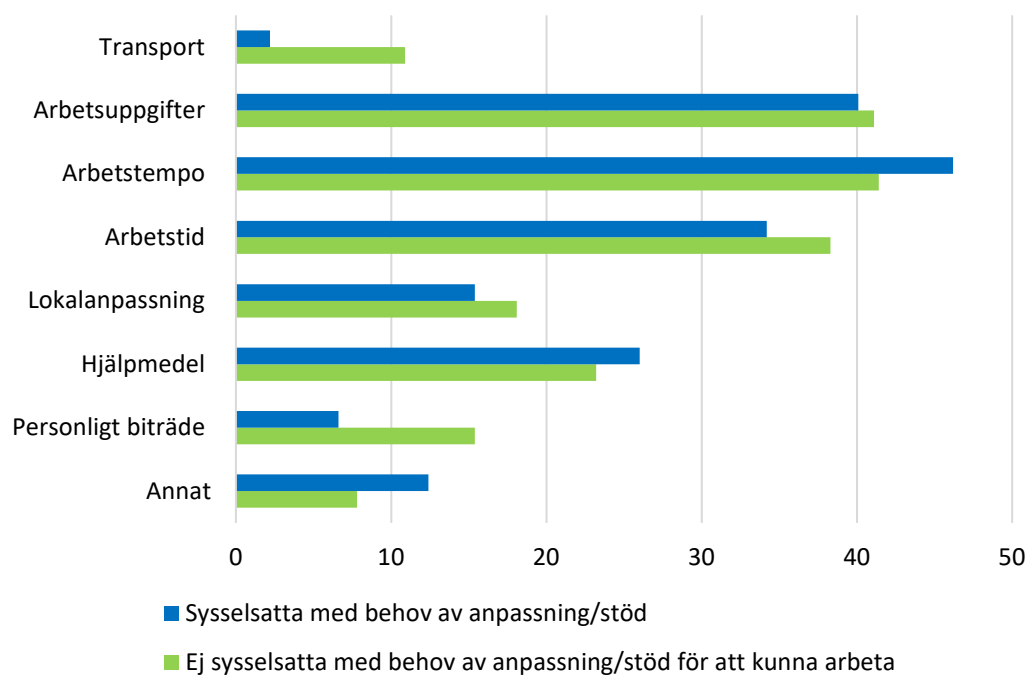
Anpassningar på arbetsplatsen

Bland sysselsatta personer med nedsatt arbetsförmåga är det vanligast att ha behov av anpassat arbetstempo, arbetsuppgifter och/eller arbetstid.

Personligt biträde och anpassad transport är exempel på anpassningar som efterfrågas i större utsträckning av personer med funktionsnedsättning som inte har sysselsättning jämfört med de som har det.

De flesta sysselsatta personer med nedsatt arbetsförmåga får den anpassning de behöver. Av de med behov av anpassning får omkring 71 procent anpassade arbetsuppgifter och nästan lika stor andel får anpassad arbetstid och anpassade hjälpmedel.

Diagram 24. Andel (%) sysselsatta personer med funktionsnedsättning med nedsatt arbetsförmåga i behov av olika typer av anpassningar och stöd, 2019

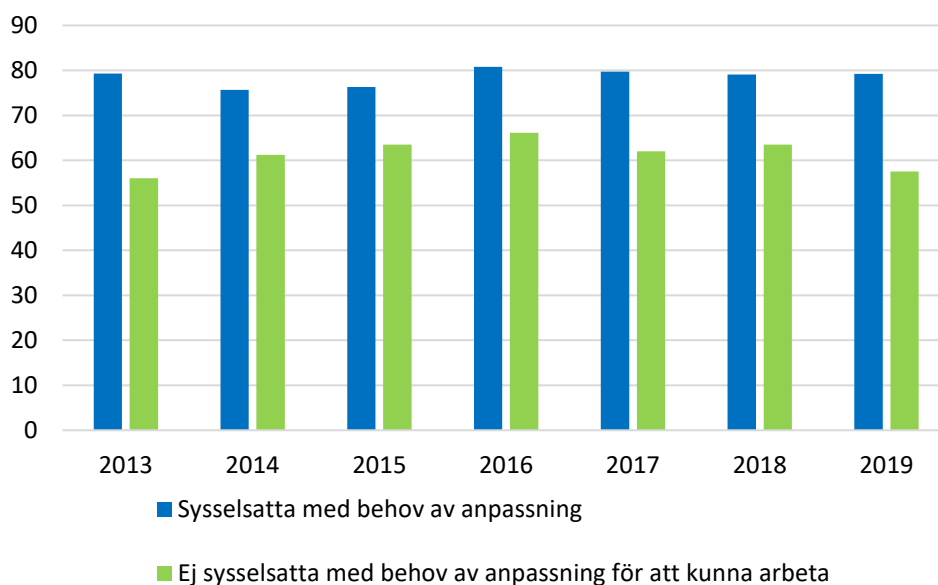
Källa: SCB, Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2019

Stöd och anpassningar på arbetsplatser

I SCB:s undersökning Situationen på arbetsmarknaden 2019 ställs frågor om anpassningar till personer med nedsatt arbetsförmåga.³⁵ Frågan ställs både till personer med och utan sysselsättning.

Av personer med självs kattad nedsatt arbetsförmåga som har sysselsättning är det runt 80 procent som har behov av anpassningar eller stöd för att kunna utföra sitt arbete. Den andelen har legat konstant under de senaste åren. Bland personer utan sysselsättning uppger 58 procent att de skulle kunna utföra ett arbete om de fick anpassningar eller stöd.

Diagram 25. Andel (%) med behov av någon anpassning av arbetsförhållandena för att kunna utföra ett arbete bland personer med funktionsnedsättning med nedsatt arbetsförmåga. År 2013–2019

Källa: SCB, Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2019

³⁵ Arbetsförmedlingen har genomfört en översyn av termen nedsatt arbetsförmåga inom arbetsmarknadspolitiken och föreslår att termen nedsatt arbetsförmåga avskaffas men föreslår inte någon ersättningsterm. I denna rapport använder MFD begreppet då det är det begrepp som används i Arbetsförmedlingens statistik.

Diskriminering i arbetslivet

Negativa attityder hos arbetsgivaren är den vanligaste typen av upplevd diskriminering bland personer med funktionsnedsättning och nedsatt arbetsförmåga. Det är nästan dubbelt så vanligt som kränkningar, diskriminering vid tillsättning av jobb och mobbning. Bland personer med funktionsnedsättning med nedsatt arbetsförmåga är det drygt 20 procent som någon gång de senaste fem åren upplevt negativa attityder hos en arbetsgivare. Mer data om diskriminering återfinns under rapportens avsnitt 1, Uppföljning av arbetet med inriktningen för att nå målet.

Tabell 17. Andel (%) personer med funktionsnedsättning med nedsatt arbetsförmåga, efter orsak till diskriminering, 2018/2019. Uppgifterna avser de senaste fem åren

	Kvinnor	Män	Samtliga
Tillsättning av jobb	12	12	12
Avancemang	4	3	4
Lönesättning	10	8	9
Utbildning	10	5	8
Uppsagd eller avskedad	8	7	7
Mobbning	13	8	11
Kränkningar	16	9	13
Negativa attityder hos arbetsgivaren	26	16	22
Totalt någon typ av diskriminering	43	30	37

Källa: SCB, Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2019

Unga med funktionsnedsättning som varken arbetar eller studerar

Unga med funktionsnedsättning är överrepresenterade i gruppen som varken arbetar eller studerar. Bland kvinnor och män i åldern 16–29 år med funktionsnedsättning är det 11 procent som varken arbetar eller studerar, i jämförelse med 7 procent i den övriga befolkningen 2018/19. Undersökningens urval är för litet för att visa skillnader mellan kvinnor och män.³⁶

Enligt statistik från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor är det drygt 150 000 unga personer i åldern 16–29 år som varken arbetar eller studerar år 2018. Det motsvarar 7 procent i åldersgruppen 16–24 år och

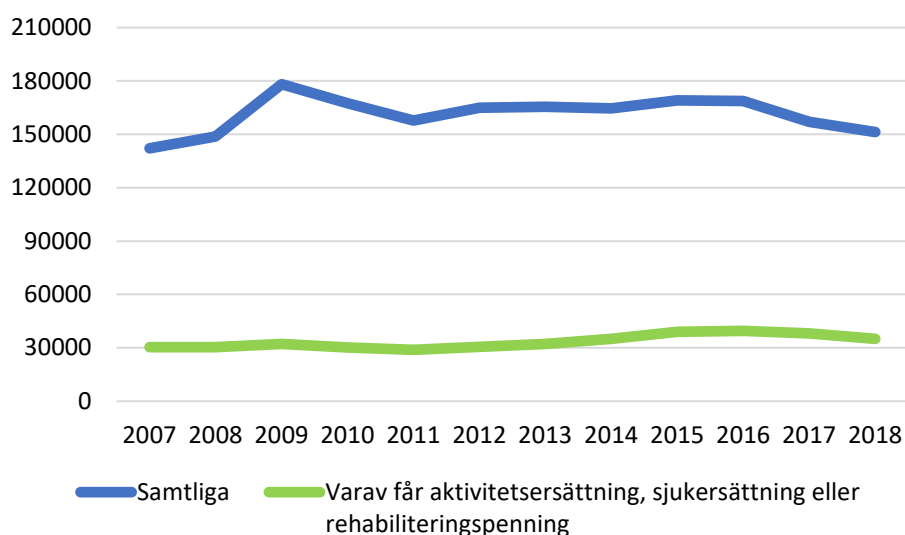
³⁶ SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC).

11 procent i åldersgruppen 25–29 år. Andelen unga som varken arbetar eller studerar har varit i stort sett konstant sedan 2007, då mätningarna började.

Cirka 35 000 i gruppen får aktivitetsersättning, sjukersättning eller rehabiliteringspenning 2018.³⁷ Det motsvarar en knapp fjärdedel av den totala gruppen som varken arbetar eller studerar.

I hela gruppen unga som varken arbetar eller studerar är 48 procent kvinnor och 52 procent män. Bland de unga som varken arbetar eller studerar och som får aktivitetsersättning, sjukersättning eller rehabiliteringspenning är 53 procent kvinnor och 47 procent män.

Diagram 26. Antal unga 16–29 år som varken arbetar eller studerar totalt, varav som får aktivitetsersättning, sjukersättning eller rehabiliteringspenning 2007–2018³⁸

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors statistik om unga vuxna som varken arbetar eller studerar

³⁷ Läs mer om aktivitetsersättning, sjukersättning eller rehabiliteringspenning i avsnittet Social välfärd och trygghet, nedan.

³⁸ Siffrorna för 2015 och framåt är något överskattade. Från och med 2015 ingår uppskattningsvis 10 000–12 000 personer i statistiken som enligt svenska register varken arbetar eller studerar, men som egentligen arbetar eller studerar i Norge eller Danmark.

Övergången från daglig verksamhet till arbete eller studier

Personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig kan få daglig verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Insatsen omfattar personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd samt personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder.

Få personer med funktionsnedsättning går vidare från daglig verksamhet till arbete eller studier, trots att ett övergripande mål med verksamheten är att utveckla den enskildes möjlighet till arbete. År 2020 skedde sådana övergångar i var tredje kommun.³⁹ Socialstyrelsens analyser visar att det är ovanligt med varaktiga övergångar, det vill säga att personerna har ett lönearbete under minst två år efter avslutad daglig verksamhet.⁴⁰

Läs mer om daglig verksamhet under avsnittet Social välfärd och trygghet, nedan.

Privatekonomi

Mer data om privatekonomi återfinns under rapportens avsnitt 2, Uppföljning av levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning.

Risk för fattigdom

Ett vanligt sätt att beskriva människors ekonomiska situation är genom att sätta inkomsten i relation till resten av samhället. Detta är ett så kallat relativt inkomstmått. I det internationellt vedertagna inkomstmåttet ”Risk för fattigdom”, redovisas andelen i hushåll med en ekonomisk standard som understiger 60 procent av medianvärdet i landet.

Det är vanligare att personer med funktionsnedsättning befinner sig i det inkomstsegment som riskerar fattigdom, jämfört med personer i den övriga befolkningen. År 2018/19 riskerar 17 procent i gruppen personer med funktionsnedsättning fattigdom, att jämföra med 14 procent i övriga befolkningen. Mellan 2016/17 och 2018/19 syns dock en minskning av andelen som riskerar fattigdom i gruppen personer med funktions-

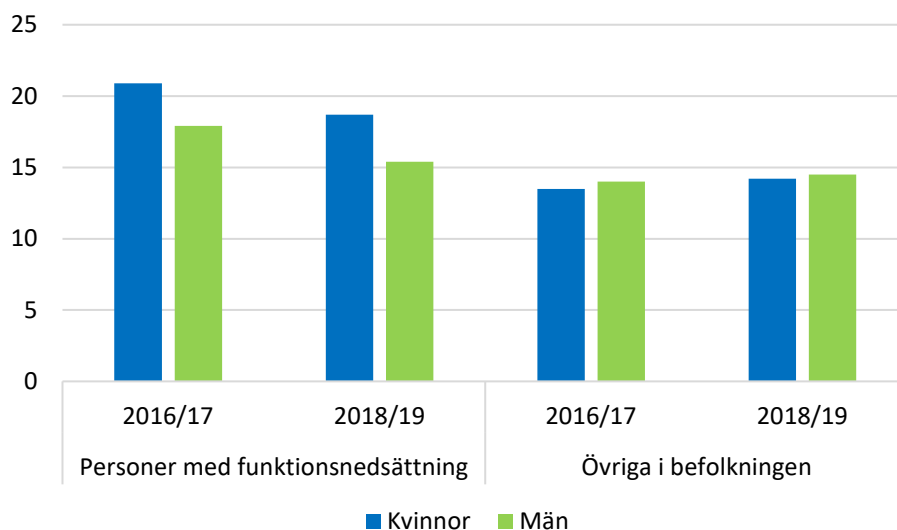
³⁹ Rådet för kommunala analyser, Kolada.

⁴⁰ Socialstyrelsen (2019), Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning – Lägesrapport 2019.

nedläggning. Någon sådan minskning går inte att se i den övriga befolkningen. Förändringarna är dock inte signifikant säkerställda.

I vissa grupper är risken större för fattigdom. Bland personer med utländsk bakgrund och funktionsnedläggning lever var tredje i risk för fattigdom. För kvinnor med funktionsnedläggning tenderar risken för fattigdom vara högre än för män, men inte heller här är skillnaderna signifikanta.

Diagram 27. Andel (%) i risk för fattigdom, bland personer med funktionsnedläggning och övriga befolkningen 16 år eller äldre, 2016/17 och 2018/19

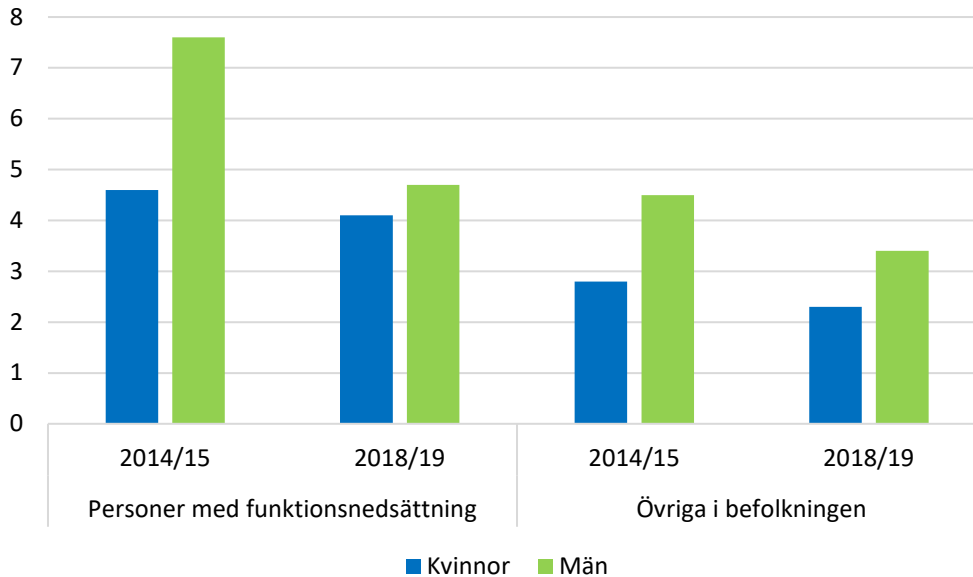
Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC)

Ekonomiska problem

Ett annat sätt att jämföra befolkningens ekonomiska situation är att undersöka hur många som har haft ekonomiska problem under det senaste året. Personer som i ULF/SILC har svarat att de inte har betalat räkningar i tid till följd av ekonomiska svårigheter anses ha ekonomiska problem. Det handlar om att inte ha haft pengar till boendeavgiften/hyran, räntor/amorteringar eller räkningar för el, gas, sophämtning och liknande.

Bland personer med funktionsnedläggning är det 4,4 procent som uppger att de har haft sådana ekonomiska problem 2018/19. Motsvarande andel i den övriga befolkningen är 2,9 procent. I gruppen personer med funktionsnedläggning syns en signifikant minskning mellan 2018/19 och 2015/14. I övriga befolkningen finns ingen sådan signifikant minskning.

Diagram 28. Andel (%) med ekonomiska problem bland personer med funktionsnedsättning och övriga befolkningen 16 år eller äldre, 2014/15 och 2018/19

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC)

Upplevelse av coronapandemins påverkan på privatekonomin

Myndigheten för delaktighets undersökningspanel, Rivkraft, har under 2020 besvarat frågor om hur privatekonomin har påverkats av coronapandemin. I undersökningen uppger majoriteten av de svarande, cirka sju av tio, att deras ekonomi inte har förändrats under pandemin. Drygt en femtedel, 22 procent, uppger att deras ekonomi har blivit sämre. En av tio uppger att deras ekonomi har blivit bättre under perioden.

De som anger att ekonomin har försämrats under pandemin, löser situationen på olika sätt. Det vanligaste är att dra ner på kostnader som inte är nödvändiga, 71 procent, eller att använda sparade pengar, 46 procent. Ungefär var fjärde paneldeltagare lånar pengar av anhöriga, vänner eller bekanta. Var tredje paneldeltagare drar ner på kostnader som är nödvändiga, som till exempel mediciner och mat.⁴¹

⁴¹ Myndigheten för delaktighets undersökningspanel Rivkraft, 2020.

Social välfärd och trygghet

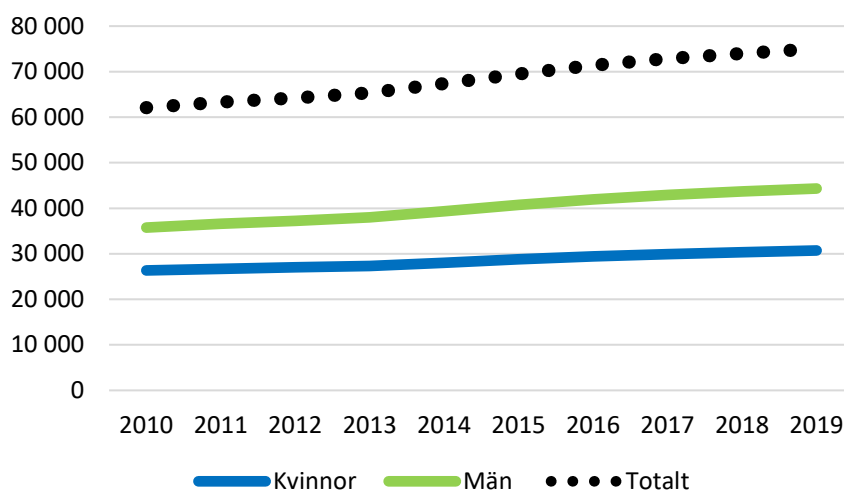
Insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

Den 1 oktober 2019 hade cirka 75 000 personer någon verkställd insats enligt LSS. Av dessa var 41 procent kvinnor och 59 procent män. Antalet personer som haft någon verkställd insats har stadigt ökat över tid, 21 procent sedan 2010.

Den största insatsen enligt LSS är daglig verksamhet, som 2019 stod för 32 procent av samtliga insatser. Daglig verksamhet och boende för vuxna har länge varit de två största insatstyperna inom LSS. De är båda omfattande insatser som riktar sig till vuxna personer och pågår ofta under en stor del av personens liv.

Personlig assistans har haft den procentuellt största ökningen över tid. Insatsen har ökat med 44 procent mellan 2010 och 2019, från 3 600 till 5 200 personer.⁴²

Diagram 29. Antal personer med insats enligt LSS, 2010–2019⁴³

Källa: Socialstyrelsen, Registret över insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade

⁴² I denna statistik ingår inte personer som mottar assistansersättning som ges av Försäkringskassan.

⁴³ I denna statistik ingår inte personer som mottar assistansersättning som ges av Försäkringskassan.

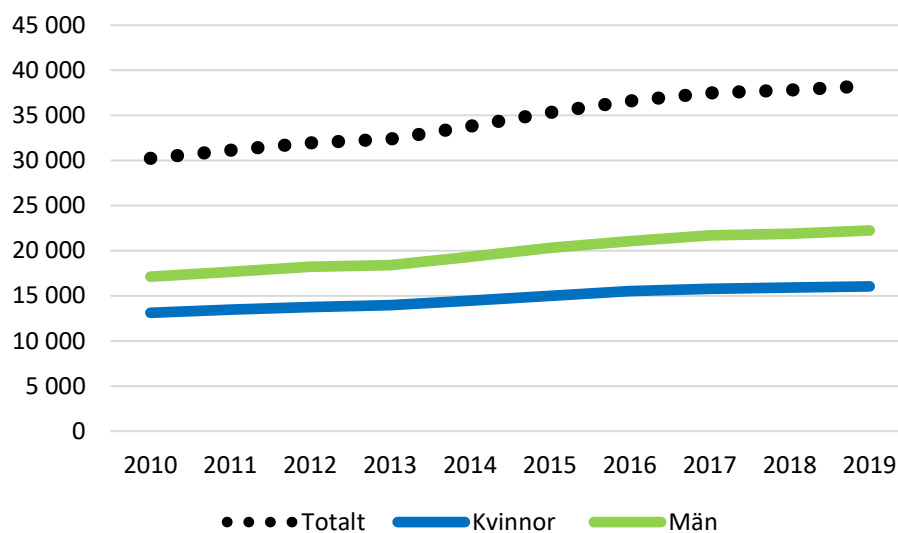
Kommuner ska inom skälig tid verkställa sina beslut om bistånd enligt insatser enligt lagen som stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Utredningstiden tar i genomsnitt 52 dagar från ansökan till beslut om LSS-insats 2020. Men utredningstiden varierar mellan kommunerna, från 7 till 198 dagar.⁴⁴

Daglig verksamhet

Personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig kan få daglig verksamhet enligt LSS. Insatsen omfattar personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd samt personer med betydande och bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning efter hjärnskada i vuxen ålder.

Allt fler får LSS-insatsen daglig verksamhet. I oktober 2019 hade 16 000 kvinnor och 22 300 män insatsen. Det totala antalet, 38 300 personer, innebär en ökning med 27 procent sedan 2010.

Diagram 30. Antal personer i daglig verksamhet enligt LSS, 2010–2019

Källa: Socialstyrelsens officiella statistik

Personer med insatsen daglig verksamhet ger gott betyg till verksamheten, enligt Sveriges Kommuner och Regioners brukarundersökning från 2020.

⁴⁴ Rådet för kommunala analyser, Kolada

Tabell 18. Andel (procent) kvinnor och män i daglig verksamhet inom LSS som svarar ja på frågor om den egna verksamheten, 2020

	Kvinnor	Män
Får den hjälp som hen vill ha	86	87
Känner sig trygg med personalen	82	85
Trivs alltid på sin verksamhet	83	84
Personalen pratar så brukaren förstår	76	78
Vet vem man ska kontakta om något är dåligt	90	88

Källa: SKR, Nationella brukarundersökningen för funktionshindersområdet 2020

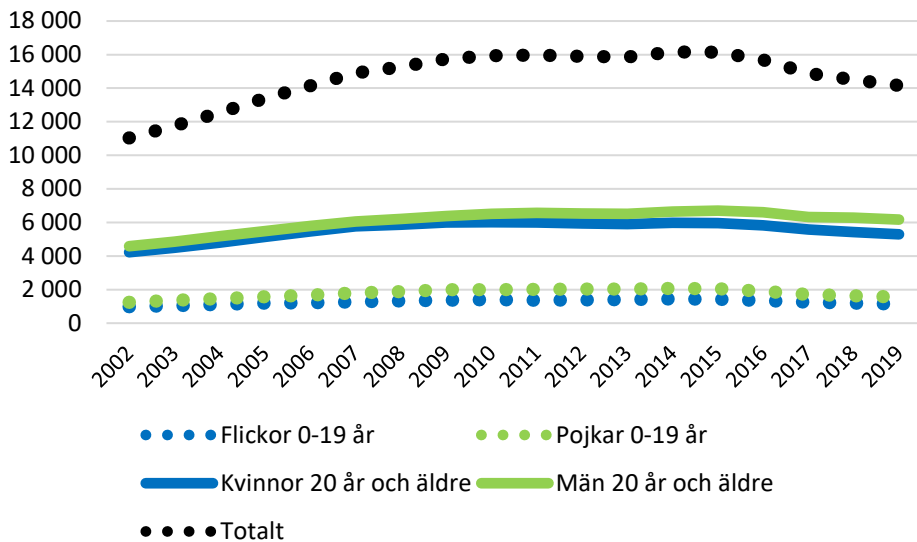
Assistansersättning från Försäkringskassan

Personlig assistans enligt LSS ges åt den som på grund av stora och varaktiga funktionsnedsättningar behöver hjälp med sina grundläggande behov, såsom andning, sin personliga hygien, måltider, att klä sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskap om personen. Om personen behöver personlig assistans som i genomsnitt omfattar mer än 20 timmar i veckan för grundläggande behov kan han eller hon ha rätt till statlig assistansersättning från Försäkringskassan. Om behovet understiger 20 timmar i veckan ges insatsen av kommunen.

År 2019 hade knappt 14 200 personer assistansersättning från Försäkringskassan. Gruppen utgörs av 5 300 kvinnor och 6 200 män i åldern 20 år och äldre samt av 1 100 flickor och 1 500 pojkar i åldern 0–19 år.

Antalet mottagare av assistansersättning ökade kontinuerligt fram till 2010. Därefter var antalet någorlunda stabilt fram till 2015 för att därefter minska. Minskningen antas bero på att förändringar i lagstiftning och rättspraxis påverkade antalet personer som tillkommer till ersättningen. Andelen som inte har bedömts ha rätt till assistansersättning och därmed har fått avslag på sin ansökan har ökat gradvis över tid.

Diagram 31. Antal assistansmottagare (Försäkringskassan) i december år 2002–2019

Källa: Försäkringskassan (2019), Resultatindikatorer för att följa utvecklingen av assistansersättningen 2019

Sjuk- och aktivitetsersättning

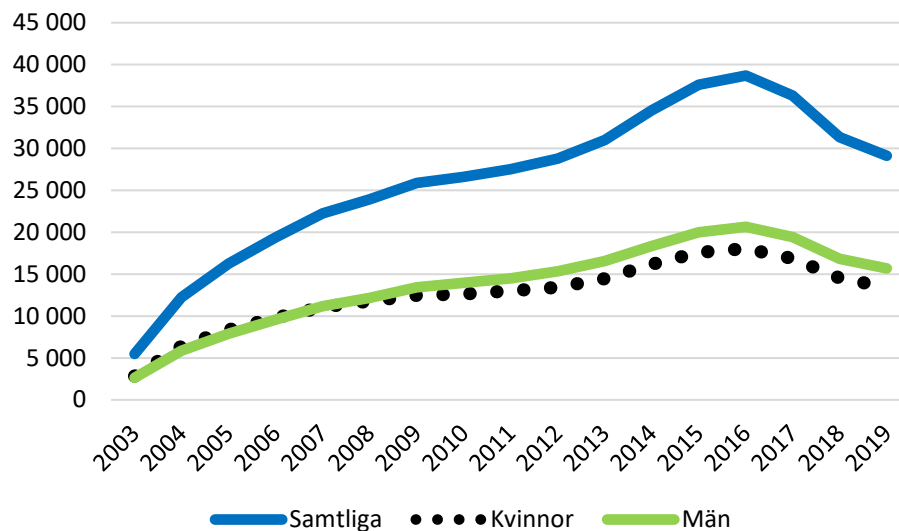
Aktivitetsersättning beviljas till personer i åldern 19–29 år med nedsatt arbetsförmåga. Ersättningen är tidsbegränsad och har till syfte att förbättra arbetsförmågan och öka möjligheterna till arbete genom att bland annat stimulera till avslutad skolgång och till medverkan i olika aktiviteter.

I december 2019 fick drygt 29 000 personer aktivitetsersättning. Bland dem är 46 procent kvinnor och 54 procent män. Antal personer med aktivitetsersättning ökade konstant fram till 2016 men har minskat de senaste åren. Under 2019 har dock antalet personer som fick aktivitetsersättning för första gången börjat öka igen.

Under det senaste årtiondet har andelen unga personer som har fått avslag på sin ansökan om aktivitetsersättning vid nedsatt arbetsförmåga varierat, trots att reglerna inte har förändrats. Störst har svängningarna i andelen avslag varit för nyansökningar. Andelen avslag fördubblades från 24 procent under 2016 till 47 procent under 2018. En analys från Inspektionen för socialförsäkringen visar att förändrad handläggning och tillämpning hos

Försäkringskassan ligger bakom ökningen, men att regeringens styrning också har påverkat utvecklingen.⁴⁵

Diagram 32. Antal mottagare av aktivitetsersättning i december 2003–2019

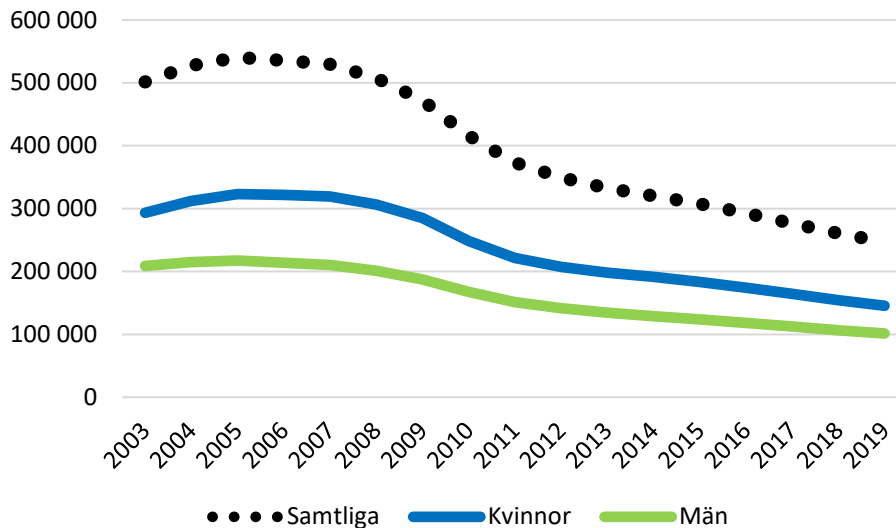

Sjukersättning beviljas de som är i åldrarna 19–64 år och som har en stadigvarande nedsatt arbetsförmåga.

I december 2019 hade knappt 247 000 personer sjukersättning. Det är den lägsta siffran sedan ersättningen infördes 2003. Minskningen är en följd av att övergången till ålderspension är större än antalet nybeviljade. De främsta orsakerna till minskningen i nybeviljande är lagändringen 2008 som gjorde det svårare att få sjukersättning och att tidsbegränsningen av sjukpenning togs bort 2016.

⁴⁵ Inspektionen för socialförsäkringen (2020), Variationen inom Aktivitetsersättningen. Rapport 2020:9.

Diagram 33. Antal mottagare av sjukersättning i december 2003–2019

Källa: Försäkringskassans officiella statistik

Omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning

Den 1 januari 2019 infördes två nya förmåner i socialförsäkringen, omvårdnadsbidrag till föräldrar som har barn med funktionsnedsättning samt merkostnadsersättning till barn och vuxna med funktionsnedsättning. De nya ersättningarna kommer successivt att ersätta tidigare vårdbidrag och handikappersättning.

I december 2019 betalades både vårdbidrag och omvårdnadsbidrag ut till föräldrar. I december 2019 var det 1 900 flickor och 3 900 pojkar som hade ett omvårdnadsbehov som berättigade deras föräldrar till omvårdnadsbidrag. Utöver det var det 16 500 flickor och 33 700 pojkar som hade ett vårdbehov som berättigade deras föräldrar till vårdbidrag.⁴⁶

⁴⁶ Försäkringskassans officiella statistik.

Transporter

Personer med funktionsnedsättning reser i lägre utsträckning än vad personer utan funktionsnedsättning gör och har ett delvis annorlunda resmönster.

Resvanor

I genomsnitt reser personer med funktionsnedsättning mer sällan och gör även färre resor per dag (1,2) jämfört med den övriga befolkningen (1,6).

Tabell 19. Resvanor bland personer med och utan funktionsnedsättning, 6–84 år, 2011–2016

	Funktionsnedsättning	Övriga befolkningen
Andel (procent) som företar en resa per dag	69	80
Antal resor per dag	1,2	1,6
Antal resor per dag förutsatt att minst en resa har gjorts	1,8	2,0
Antal resta kilometer per dag	33	46

Källa: Trafikanalys, Resvaneundersökningen 2011–2016

Hinder i kollektivtrafiken

Personer med funktionsnedsättning påverkas i högre grad än andra av de olika hinder som finns i kollektivtrafiken. En rapport från Trafikanalys visar att mellan åren 1997 och 2017 ökade resandet med kollektivtrafik i totalbefolkningen men låg under samma tid konstant för personer med nedsatt rörelseförmåga. Enligt Trafikanalys indikerar det att kollektivtrafiken inte upplevs som mer tillgänglig för dessa personer i dag än för 20 år sedan. Om den faktiska tillgängligheten har ökat så har det inte påverkat resandet i gruppen.⁴⁷

⁴⁷ Trafikanalys (2019) Kollektivtrafikens barriärer – kartläggning av hinder i kollektivtrafikens tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Utvecklingen avseende tillgängliga fordon i kollektivtrafiken har sedan 2015 stått relativt still.⁴⁸ Knappt nio av tio fordon har rullstolsplats och ramp/lift.⁴⁹

I Stockholms kollektivtrafik (SL) har 100 procent av bussarna lågt insteg eller ramp, 100 procent av spårfordonen har lågt insteg och ramp där det behövs och 155 stationer och bytespunkter erbjuder ledsagning.⁵⁰

Tabell 20. Andel (%) fordon i kollektivtrafiken utifrån tillgänglighetsaspekt, 2013, 2015, 2018 och 2020

	2020	2018	2015	2013
Rullstolsplats	88	92	92	68
Ramp/lift	86	89	90	85
Låggolv	68	76	75	71
Audiovisuellt utrop	80	83	76	67

Från och med 2018 ingår inte SL (Region Stockholm), vilket medför svårigheter att göra jämförelser.

Källa: Svensk kollektivtrafik (2018) FRIDA miljö- och fordonsdatabas

Kollektivtrafiken under coronapandemin

För personer med funktionsnedsättning har resandet förändrats under coronapandemin. Begripsam har på uppdrag av Trafikanalys undersökt hur tillgängligheten i kollektivtrafiken har påverkat personer med funktionsnedsättning under pandemin. I studien svarar många att de helt eller delvis har avstått från att resa och att de har minimerat sitt resande till nödvändiga läkarbesök och annat som måste genomföras. Hälften anser att tryggheten har minskat till följd av pandemin. Det handlar om att det uppstår många tillfällen då man kommer nära andra personer och att det inte längre går att kommunicera med chauffören.⁵¹

⁴⁸ Från och med 2018 ingår inte SL (Region Stockholm), vilket medför svårigheter att göra jämförelser.

⁴⁹ Svensk kollektivtrafik (2018) FRIDA miljö- och fordonsdatabas.

⁵⁰ SL (Region Stockholm).

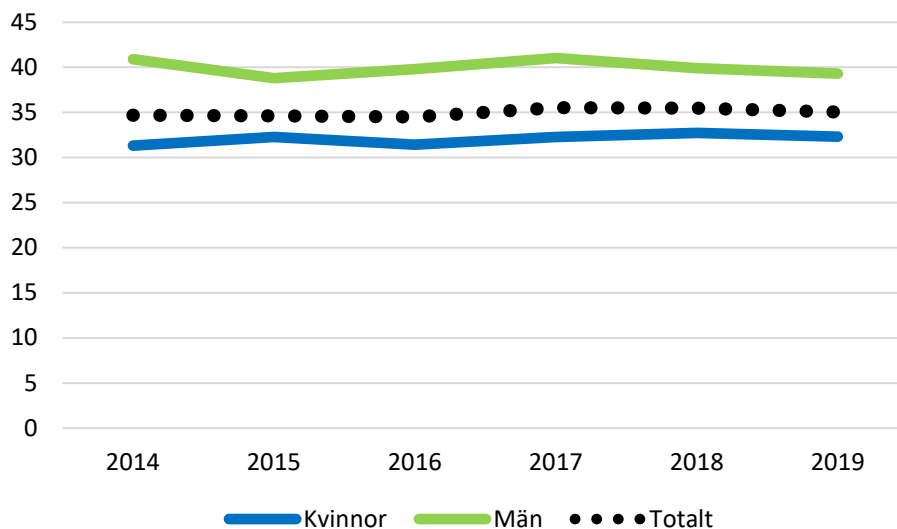
⁵¹ Trafikanalys (2021), Kollektivtrafik under pandemin – hur har det fungerat för personer med funktionsnedsättning?

Färdtjänst

Färdtjänst är till för personer som har väsentliga svårigheter att resa med allmänna kommunikationer. I slutet av 2019 hade 315 000 personer färdtjänstillstånd i Sverige. Antal tillstånd har minskat med 28 procent sedan 1991, samtidigt som befolkningen har ökat under samma period. Om färdtjänstillstånd sätts i relation till befolkningen hade cirka 31 personer per 1 000 invånare färdtjänstillstånd 2019, mot 51 personer 1991 då antalet tillstånd per invånare var som högst. Sedan 2014 har dock antalet resor per person med färdtjänstillstånd varit relativt konstant, omkring 35 resor per person och år.

Drygt hälften av innehavarna av färdtjänstillstånd 2019 var 80 år eller äldre, och var fjärde var mellan 65 och 79 år gammal. Endast 2 procent var 19 år eller yngre. Detta innebär att knappt en femtedel av dem med färdtjänstillstånd 2019 var i arbetsför ålder (20–64 år).

Diagram 34. Antal enkelresor per person med färdtjänstillstånd, 2014–2019

Källa: Trafikanalys officiella statistik

Kultur och fritid

Mer data om friluftsliv, idrott och hälsa återfinns under rapportens avsnitt 2, Uppföljning av levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning.

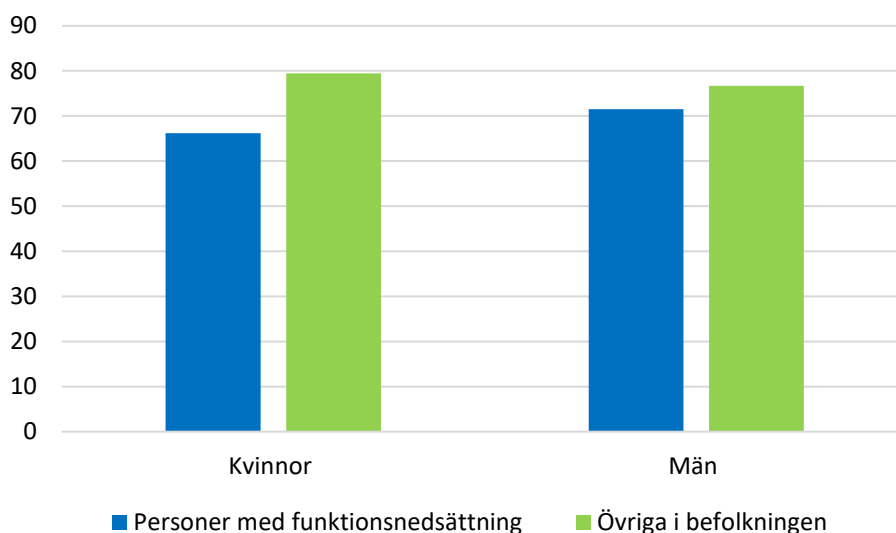
Friluftsliv

Att komma ut i skog och mark är mindre vanligt bland personer med funktionsnedsättning än i övrig befolkning. Av personer med funktionsnedsättning är det 69 procent som har varit ute i skog och mark någon gång under det senaste året, att jämföra med den övriga befolkningen där motsvarande andel är 78 procent.

I gruppen med funktionsnedsättning är det vanligare att män än kvinnor är ute i skog och mark. Medan situationen är den omvända i den övriga befolkningen, där fler kvinnor än män är ute i skog och mark.

Det finns inte några signifikanta förändringar mellan 2014/15 och 2018/19 när det gäller andelen som vistas i skog och mark.

Diagram 35. Andel (%) personer över 16 år som anger att de har varit ute i skog och mark minst en gång de senaste 12 månaderna, 2018/19

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC)

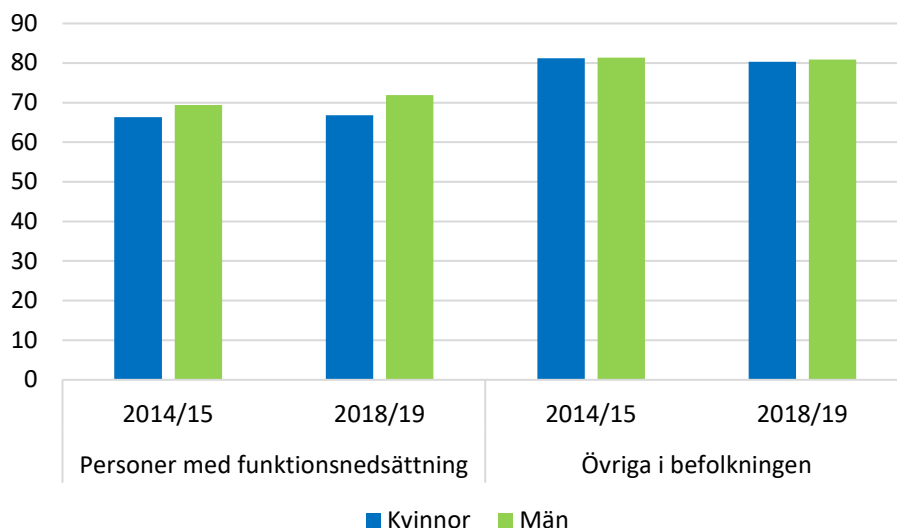
Semesterresande och tillgång till fritidshus

Personer med funktionsnedsättning har i lägre utsträckning än den övriga befolkningen gjort en resa som varat längre än en vecka eller har tillgång till ett fritidshus, husvagn eller annat fritidsboende där de kan vara minst en vecka per år. Bland personer med funktionsnedsättning är det 69 procent som har gjort en resa och/eller har tillgång till fritidshus. I den övriga befolkningen är det 81 procent.

Bland kvinnor med funktionsnedsättning är andelen som har rest och/eller haft tillgång till fritidshus signifikant lägre än bland män med funktionsnedsättning. I övriga befolkningen finns inga signifikanta skillnader mellan kvinnor och män.

Det finns inga signifikanta skillnader mellan 2014/15 och 2018/19 när det gäller andelen som har rest och/eller haft tillgång till fritidshus.

Diagram 36. Andel (%) personer över 16 år som anger att de under de senaste 12 månaderna har gjort en semesterresa som varat längre än en vecka eller har ägt/haft tillgång till ett fritidshus, husvagn eller annat fritidsboende där de kan vara minst en vecka per år, 2014/15 och 2018/19

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC)

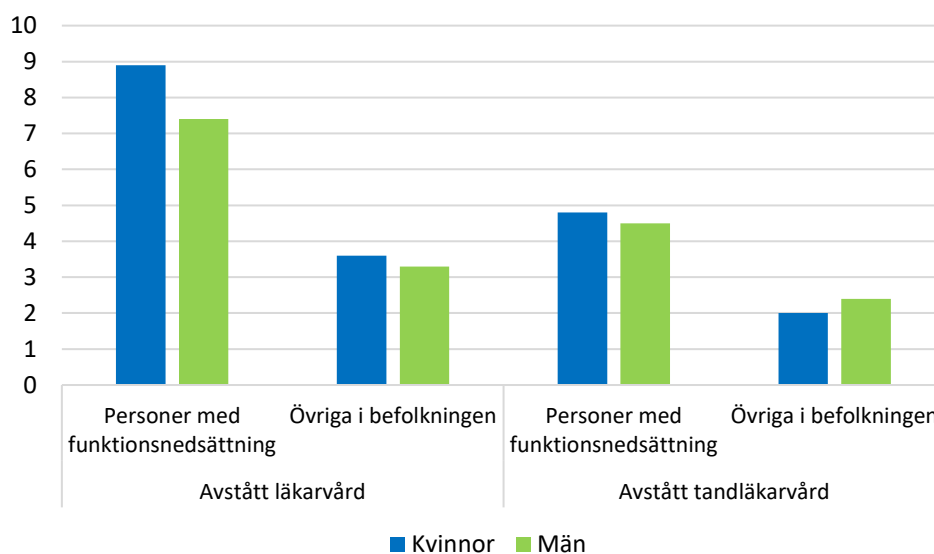
Hälsa

Mer data om hälsa återfinns under rapportens avsnitt 2, Uppföljning av levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning.

Läkar- och tandläkarvård

Personer med funktionsnedsättning som har behov av läkar- eller tandläkarvård söker inte lika ofta vård för sina besvär som den övriga befolkningen. Bland personer med funktionsnedsättning svarar 8 procent att det under det senaste året har hänt att de har behövt läkarvård, men inte har blivit undersökta. I den övriga befolkningen är motsvarande andel 4 procent. En viss skillnad mellan kvinnor och män kan skönjas, men dessa skillnader är inte signifikant säkerställda.

Diagram 37. Andel (%) personer över 16 år som har behov av läkar- respektive tandvård men som ej sökt vård, 2018/19

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC)

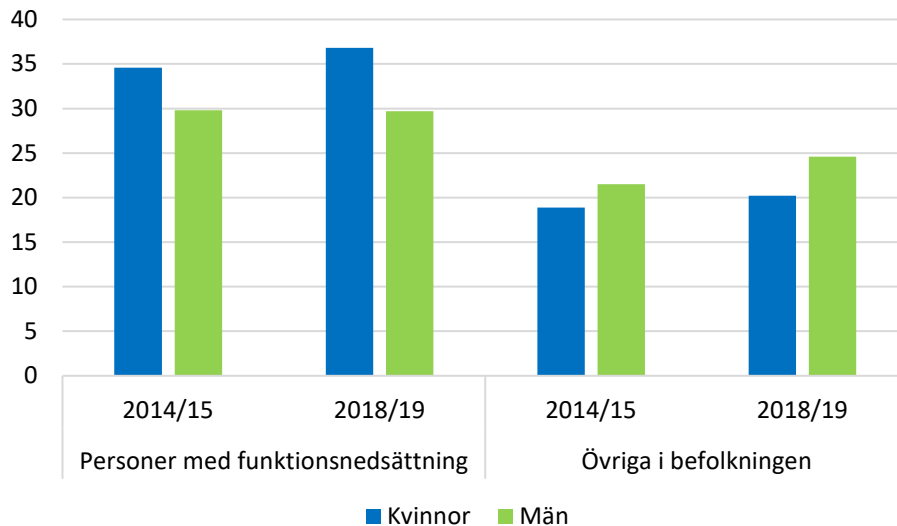
Sociala relationer

Var tredje person med funktionsnedsättning lever själv (33 procent), det vill säga i ett hushåll utan någon annan person. Det är fler än i den övriga befolkningen, där andelen är 22 procent. Bland personer med funktionsnedsättning är det betydligt vanligare att kvinnor lever i enpersonshushåll än att män gör det. I den övriga befolkningen är det tvärtom fler män än kvinnor som lever själv.

I den övriga befolkningen har det skett en signifikant ökning av antalet enpersonshushåll mellan 2014/15 och 2018/19, men den ökningen finns inte bland personer med funktionsnedsättning.

Att ha egen familj, det vill säga att ha make/maka/sambo och/eller barn under 18 år i hushållet, är mindre vanligt bland personer med funktionsnedsättning, 59 procent, jämfört med övrig befolkning, 66 procent.

Diagram 38. Andel (%) personer över 16 år som är ensamboende (enpersonshushåll), 2014/15 och 2018/19

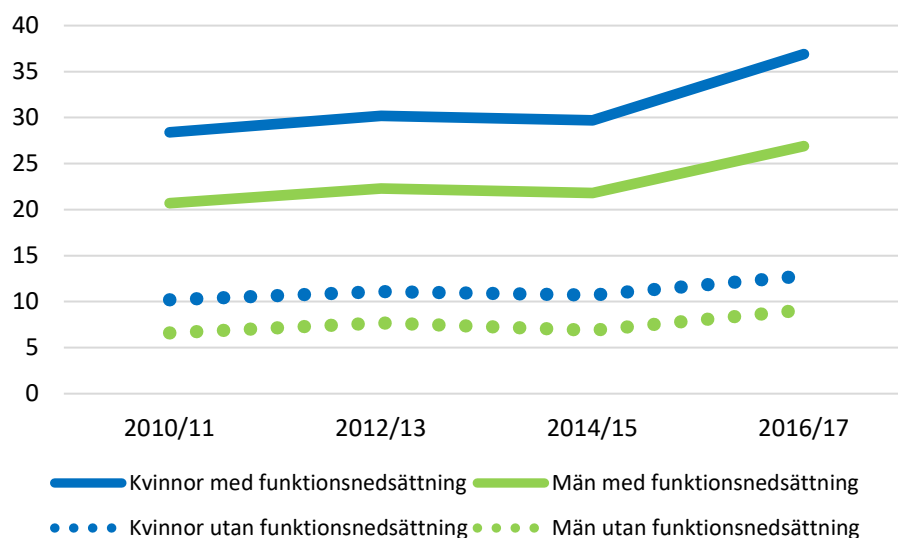

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC)

Psykisk ohälsa

Det är 37 procent av kvinnor med funktionsnedsättning som uppger nedsatt psykiskt välbefinnande jämfört med 13 procent bland övriga kvinnor. För män med funktionsnedsättning och övriga män återfinns samma mönster (27 respektive 9 procent). Indikatorn nedsatt psykiskt välbefinnande utgår ifrån frågor om bland annat det egna humöret, aktiviteten och vardagslivet.

Diagram 39. Andel (%) som anger att de upplever nedsatt psykiskt välbefinnande, bland personer med funktionsnedsättning och övriga befolkningen 16–84 år, 2010/11–2016/18

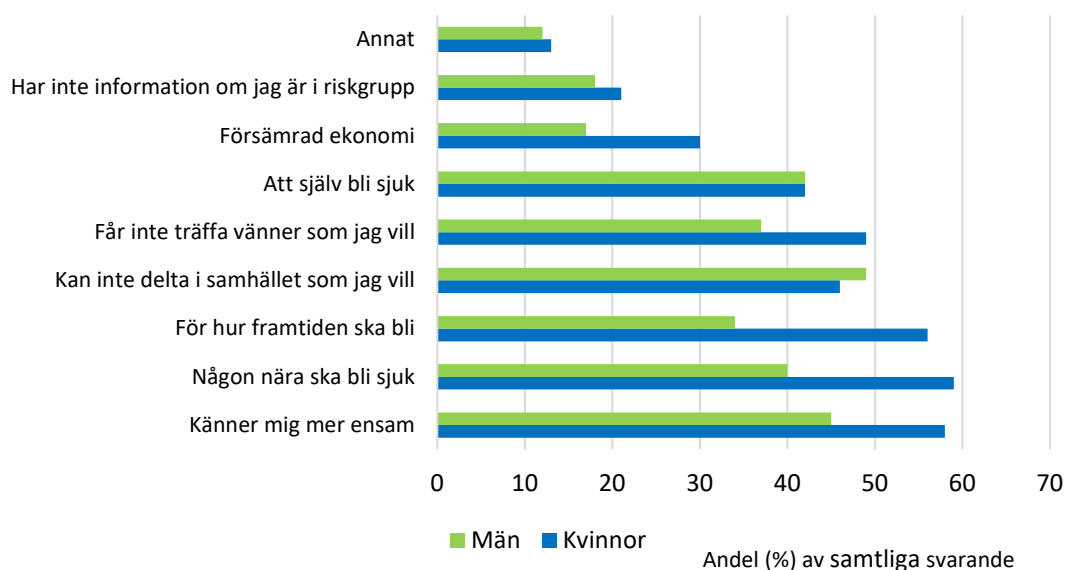

Källa: Folkhälsomyndighetens folkhälsoenkät

Psykisk hälsa bland barn och unga under coronapandemin

I MFD:s enkät till unga med funktionsnedsättning i åldern 16–24 år om konsekvenser av coronapandemin uppger 94 procent av de över 250 svarande att de känner en starkare oro under pandemin. Nästan 60 procent anger att de känner sig mer ensamma och nästan hälften oroar sig för att de inte kan delta i samhället som de vill.⁵²

Diagram 40. Andel (%) unga 16–24 år med funktionsnedsättning som har känt sig mer orolig under coronapandemin, efter orsak 2020

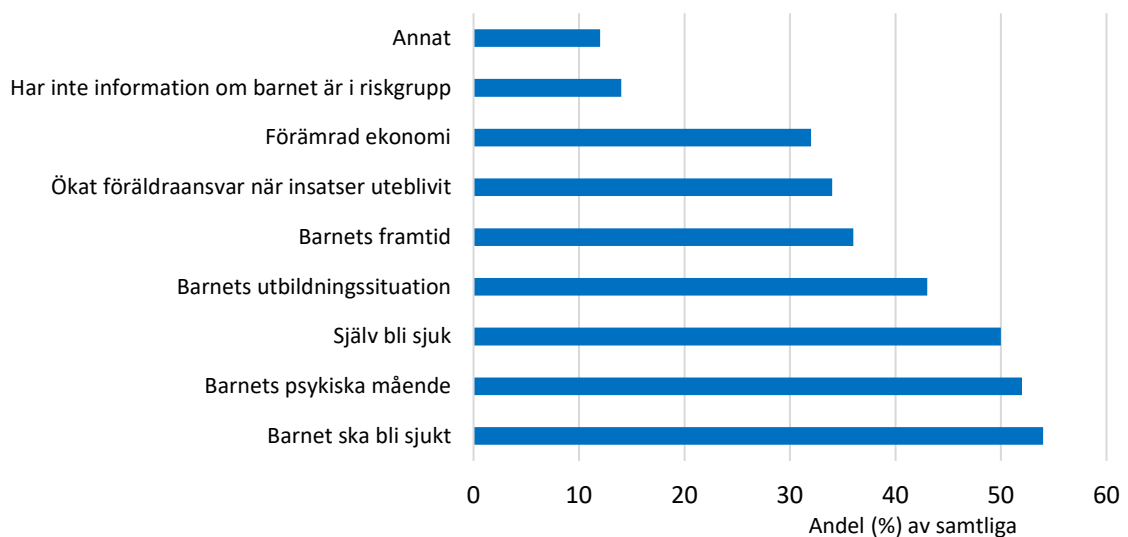

Källa: MFD:s ungdomsenkät till unga (16–24 år) med funktionsnedsättning 2020

⁵² MFD:s ungdomsenkät till unga (16–24 år) med funktionsnedsättning 2020 om konsekvenser av coronapandemin. Enkäten besvarades av 253 personer.

Föräldrar till barn med funktionsnedsättning oroar sig för sina barns psykiska välmående under pandemin. Hälften av de 700 föräldrar till barn med funktionsnedsättning som har svarat på MFD:s föräldraenkät om coronapandemin oroar sig för detta. Det handlar exempelvis om oro för konsekvenserna då barnets insatser ställs in, att barnen exempelvis backar i sin sociala utveckling.⁵³

Diagram 41. Andel (%) föräldrar till barn med funktionsnedsättning, som har känt sig stressade eller oroliga under coronapandemin, efter orsak 2020⁵⁴

Källa: MFD:s föräldraenkät till föräldrar till barn med funktionsnedsättning (åldrarna 0–18 år) om konsekvenser av coronapandemin 2020

⁵³ MFD:s föräldraenkät till föräldrar till barn med funktionsnedsättning (åldrarna 0–18 år) om konsekvenserna av coronapandemin 2020. Enkäten besvarades av 694 personer.

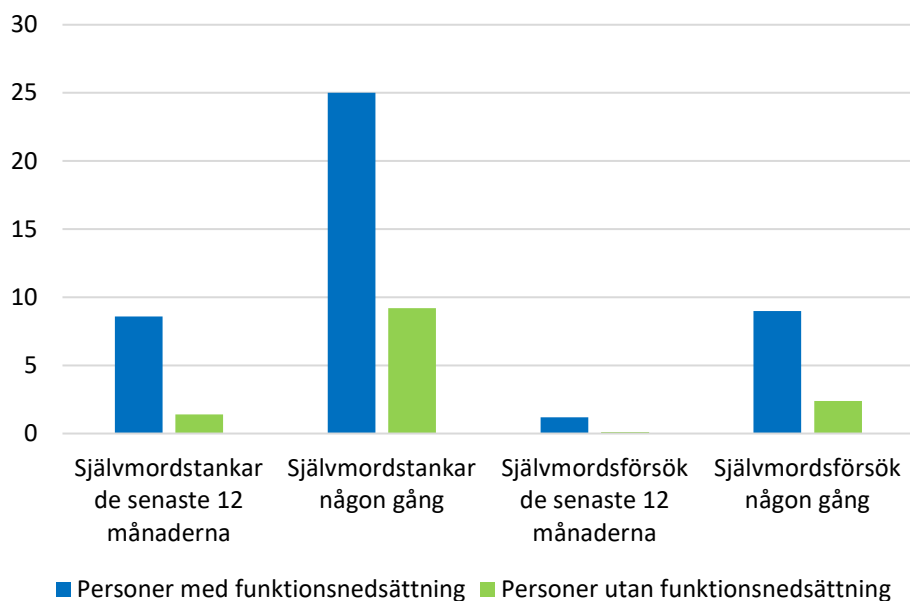
⁵⁴ Det statistiska underlaget är för litet för att tillåta uppdelning på kvinnor och män.

Själv mord

Det finns idag inga data över antalet avlidna i suicid bland personer med funktionsnedsättning. I Folkhälsomyndighetens nationella folkhälsoenkät för 2016 och 2018 går det dock att se hur skillnaderna ser ut mellan personer med funktionsnedsättning och befolkningen i övrigt vad gäller självmordstankar eller självmordsförsök.

Antalet personer som har haft självmordstankar eller har försökt begå självmord är betydligt högre bland personer med funktionsnedsättning än bland den övriga befolkningen. Bland personer med funktionsnedsättning har 25 procent haft självmordstankar någon gång. Motsvarande andel bland den övriga befolkningen är 9 procent.

Diagram 42. Andel (%) personer 16–84 år anger att de har haft självmordstankar eller självmordsförsök, 2016/2018

Källa: Folkhälsomyndighetens folkhälsoenkät

Bostad och byggd miljö

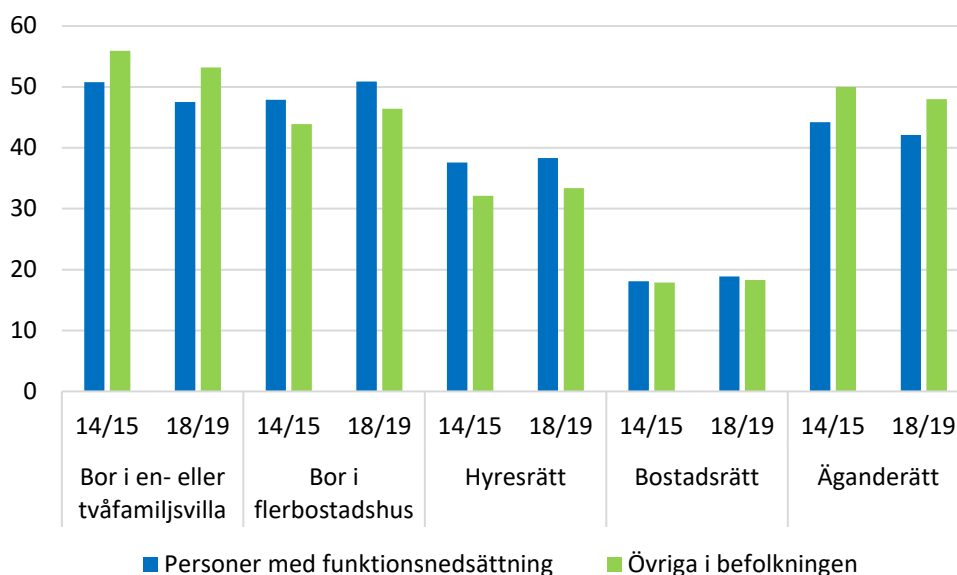
Boendeformer

I Sverige är det ungefär lika vanligt att bo i villa som i flerfamiljshus. Det gäller även för personer med funktionsnedsättning. I befolkningen som helhet finns inga skillnader mellan kvinnor och män. Bland personer med funktionsnedsättning är det dock något vanligare att kvinnor bor i flerfamiljshus än att män gör det. På motsvarande sätt är det vanligare att män med funktionsnedsättning bor i villa än att kvinnor med funktionsnedsättning gör det.

Tabell 21. Andel (%) personer över 16 år i olika boendeformer 2018/19

	Med funktionsnedsättning		I övriga befolkningen	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Bor i en- eller tvåfamiljsvilla	44	52	53	54
Bor i flerfamiljshus	55	47	47	46

Diagram 43. Andel (%) personer över 16 år i olika boendeformer och dispositionsrätt, 2014/15 och 2018/19

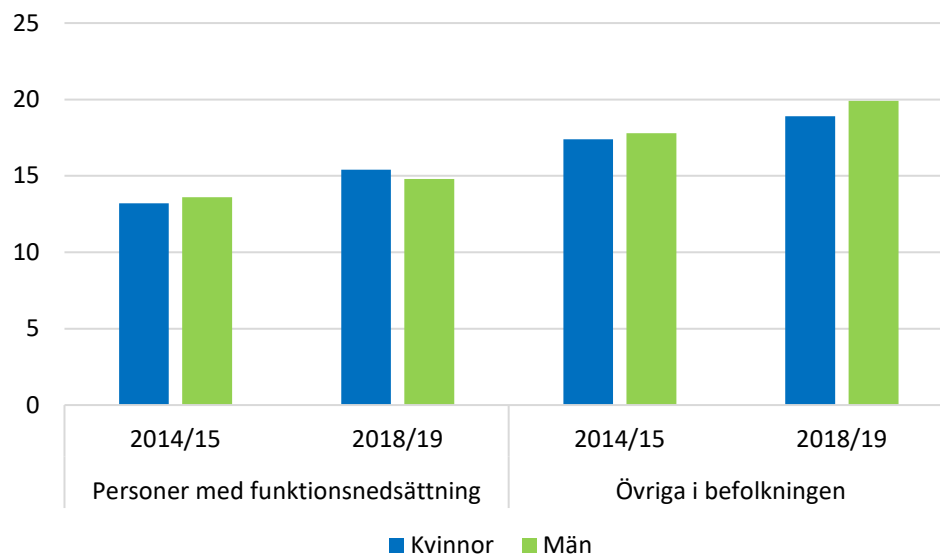

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC)

Trångboddhet

Bland personer med funktionsnedsättning är det något mindre vanligt att bo trångt än i den övriga befolkningen, 19 procent respektive 15 procent år 2019. Trångboddhet kan definieras på olika sätt men i denna rapport har MFD valt norm 3, vilket innebär att ett hushåll är trångbott om det finns fler än en boende per rum (sovrums), kök och vardagsrum räknade. Sammanboende delar dock sovrum medan varje barn ska ha eget rum. En faktor som spelar in kan vara att personer med funktionsnedsättning oftare bor i ensamhushåll och mer sällan i stora familjer (se avsnittet Hälsa, ovan).

Diagram 44. Andel (%) personer över 16 år i trångboddhet⁵⁵, 2014/15 och 2018/19

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC)

⁵⁵ Norm 3 definierar ett hushåll som trångbott om det finns fler än en boende per rum (sovrums), kök och vardagsrum räknade. Sammanboende delar dock sovrum medan varje barn ska ha eget rum.

Det är betydligt vanligare med trångboddhet bland personer med utländsk bakgrund än bland dem med svensk bakgrund. Det finns inga signifikanta skillnader mellan kvinnor och män när det gäller trångboddhet.

Tabell 22. Andel (%) personer över 16 år med svensk och utländsk bakgrund i trångboddhet⁵⁶, 2018/19

	Svensk bakgrund	Utländsk bakgrund	Samtliga
Personer med funktionsnedsättning	11	31	15
I övriga befolkningen	12	42	19

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC)

Fysisk tillgänglighet i kommunernas översiktsplaner

I Boverkets plan- och byggenkät för 2019 tillfrågades kommunerna om fysisk tillgänglighet fanns med i kommunens översiktsplanering. Av de 273 kommuner som besvarade frågan uppgav 151 kommuner (55 procent) att fysisk tillgänglighet finns med i kommunens översiktsplanering. Av dessa hade 17 kommuner ett särskilt program för tillgänglighet och 30 kommuner hade tillgänglighetsinventeringar som låg till grund för översiktsplanen.⁵⁷

Bostadsförsörjning särskilda boenden

År 2020 minskade för tredje året i rad antalet kommuner som bedömer att de har underskott på bostäder som helhet. För vissa grupper är underskottet dock fortfarande stort. Trots en kraftig ökning av antalet nybyggda bostäder på senare år har bland annat personer med funktionsnedsättning svårt att tillgodose sina bostadsbehov.⁵⁸

I Boverkets bostadsmarknadsenkät 2020 uppger 144 kommuner att de har underskott på någon form av bostäder med särskild service för personer med

⁵⁶ Norm 3 definierar ett hushåll som trångbott om det finns fler än en boende per rum (sovrums), kök och vardagsrum räknade. Sammanboende delar dock sovrums medan varje barn ska ha eget rum.

⁵⁷ Plan- och byggenkäten tillsyn 2019, Boverkets öppna data.

⁵⁸ Boverkets bostadsmarknadsenkät 2020.

funktionsnedsättning.⁵⁹ Vanligast är brist på boendetyper gruppboendestäder. Antalet kommuner som uppger att det inte finns tillräckligt med bostäder för personer med funktionsnedsättning har ökat under flera år, men sedan 2019 minskar antalet. Trots att behovet av bostäder fortfarande är stort ute i kommunerna, planerar kommunerna inte att bygga fler bostäder än tidigare år.

Tabell 23. Antal kommuner som har underskott, balans resp. överskott av särskilt boende för personer med funktionsnedsättning 2014–2020

	Underskott	Balans	Överskott
2020	144	125	4
2019	162	112	3
2018	169	-	-
2017	163	116	1
2016	150	123	4
2015	153	126	3
2014	127	151	3

Källa: Boverkets bostadsmarknadsenkät 2014–2020

Digitalisering

Tillgång till internet

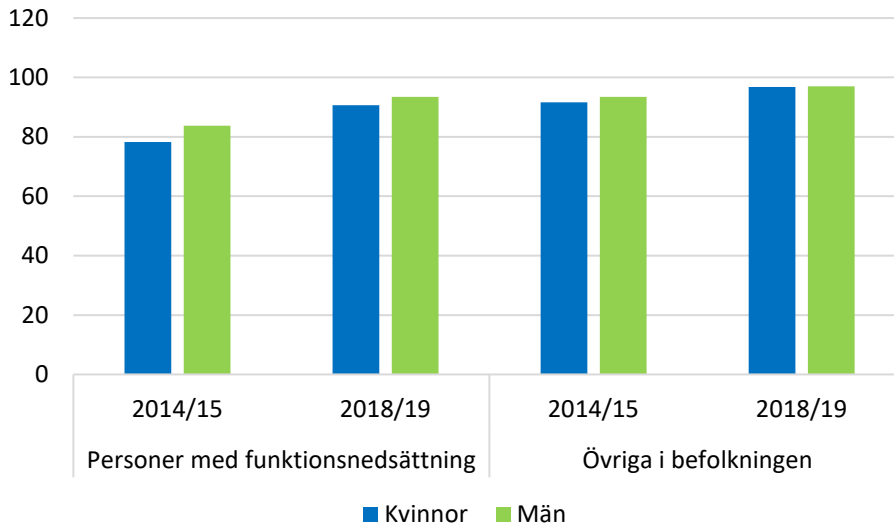
Det blir allt vanligare att det finns möjlighet att använda internet i hemmet. Ökningen under de senaste åren har varit större bland personer med funktionsnedsättning än i övriga befolkningen. Personer med funktionsnedsättning har dock fortfarande tillgång till internet i hemmet i mindre utsträckning jämfört med den övriga befolkningen.

Skillnaderna är stora mellan yngre och äldre personer. Bland yngre personer mellan 16 och 24 år finns i stort sett inga skillnader utifrån funktionsförmåga i tillgång till internet, medan skillnaderna blir större i högre åldrar.

Kvinnor med funktionsnedsättning har i något mindre utsträckning tillgång till internet i hemmet än män. I befolkningen i övrigt finns det inte några sådana signifikanta skillnader.

⁵⁹ Bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättning är boende enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), eller boende enligt 5 kap. 7 § socialtjänstlagen (2001:453) (SoL).

Diagram 45. Andel (%) personer över 16 år som har tillgång till internet i hemmet, 2014/15 och 2018/19

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC)

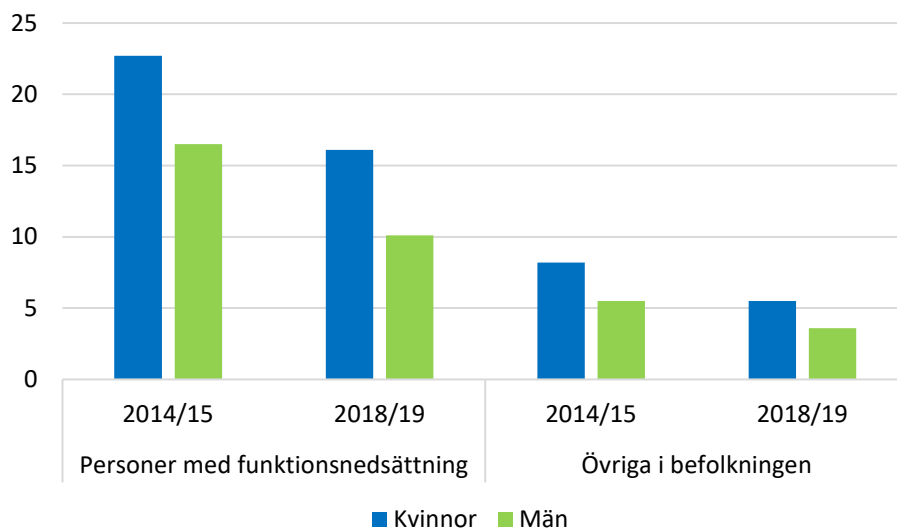
Internetanvändning

Personer med funktionsnedsättning använder internet på fritiden i mindre utsträckning än befolkningen i övrigt. Skillnaderna har dock minskat något över tid.

Män använder internet på fritiden mer än kvinnor gör. Den skillnaden syns i hela befolkningen men förstärks i gruppen personer med funktionsnedsättning.

Äldre personer använder internet i betydligt mindre utsträckning än yngre personer. Bland unga finns inte några skillnader mellan personer med funktionsnedsättning och övriga befolkningen. Skillnaden ökar i högre åldrar.

Diagram 46. Andel (%) personer över 16 år som inte alls använder internet på fritiden⁶⁰, 2014/15 och 2018/19

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC)

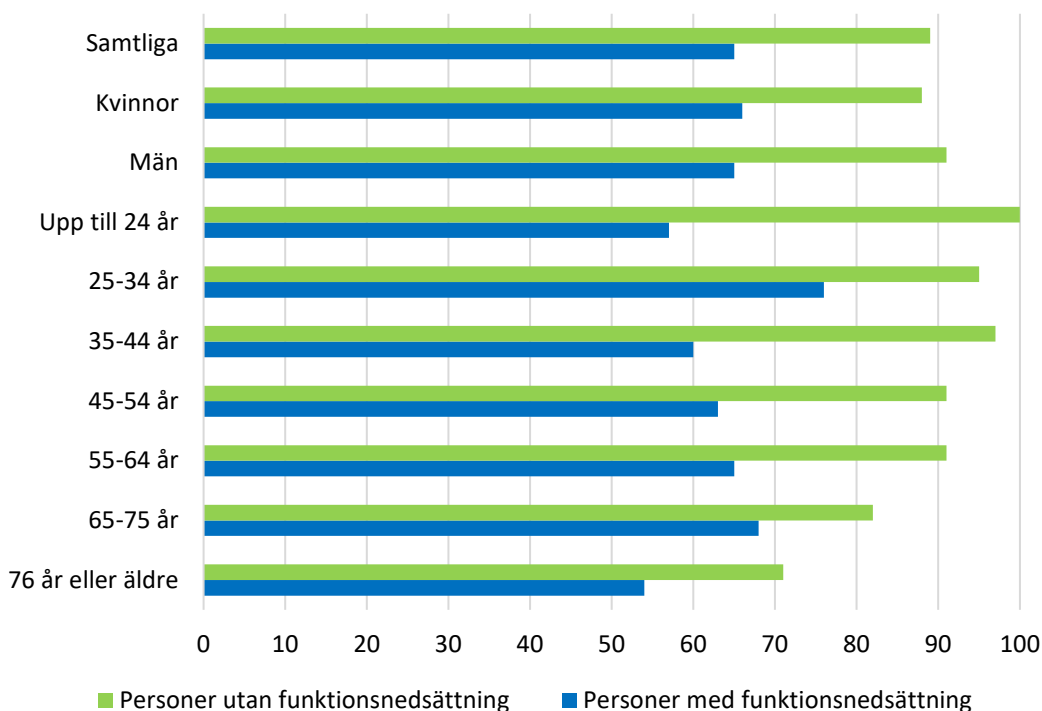
Begripsams och Post- och telestyrelsens (PTS) studie av internetanvändningen bland personer med funktionsnedsättning visar att internet inte har blivit märkbart lättare att använda sedan 2017. Män med funktionsnedsättning tycker att internet varken har blivit lättare eller svårare sedan 2017, medan kvinnor med funktionsnedsättning tycker att internet har blivit lättare.

Andelen som tycker att internet är svårt att använda skiljer sig stort mellan personer med och utan funktionsnedsättning. Bland personer med funktionsnedsättningar är det de yngsta och äldsta åldersgrupperna som tycker att internet är svårast att använda.⁶¹

⁶⁰ Inte har använt internet på fritiden under de senaste 12 månaderna.

⁶¹ Begripsam och PTS (2020), Svenskarna med funktionsnedsättning och internet 2019.

Diagram 47. Andel (%) personer som inte tycker att internet är svårt, 2019

Källa: Begripsam och PTS (2020), Svenskarna med funktionsnedsättning och internet 2019

Mobilt bankID

Bland svenskar utan funktionsnedsättning använder 94 procent mobilt bankID 2019. Bland personer med funktionsnedsättning är andelen betydligt lägre, 74 procent, och andelen varierar inom gruppen. Lägst är användningen bland personer med intellektuell funktionsnedsättning (37 procent), CP-skada (52 procent) och språkstörning (53 procent).

I gruppen personer med funktionsnedsättning är det betydligt vanligare att kvinnor har mobilt bankID jämfört med män. Några sådana skillnader finns inte bland personer utan funktionsnedsättning. Jämfört med 2017 har användningen av mobilt bankID ökat i de flesta grupperna.

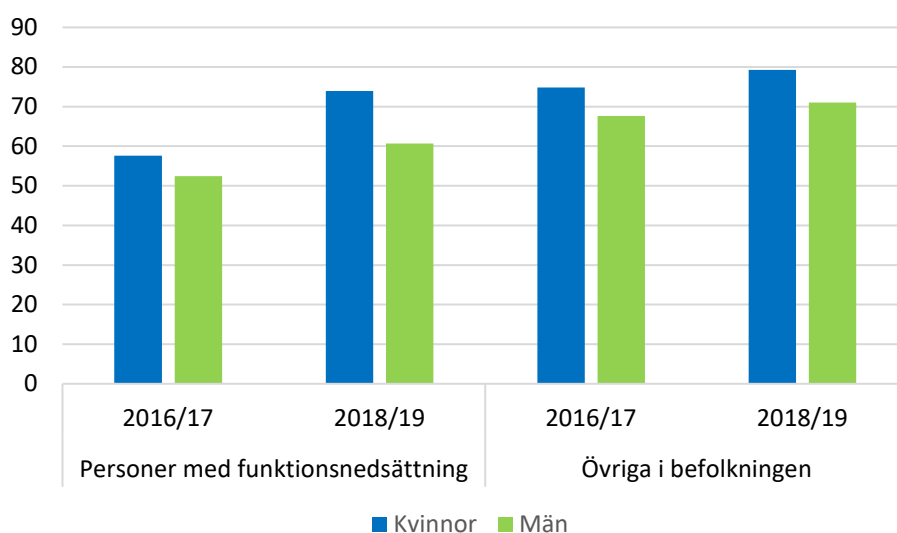
Att personer med funktionsnedsättning inte har mobilt bankID eller någon annan identifikationslösning kan bero på att de saknar en relation med en bank eller att de av ekonomiska skäl blivit tilldelade en förvaltare eller god man. Många lämnar ut inloggningsuppgifter till anhöriga eller vänner, trots

att det bryter mot säkerhetsregler, eftersom en vardag utan mobilt bankID är mycket svår.⁶²

Sociala nätverk på internet

Det har på bara några år skett en signifikant ökning av andelen personer som är aktiva på sociala nätverk på internet. Ökningen har varit särskilt stor bland kvinnor med funktionsnedsättning, från 58 procent 2016/17 till 74 procent 2018/19.

Diagram 48. Andel (%) personer över 16 år som är aktiv i socialt nätverk på internet minst varje månad, 2016/17 och 2018/19

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC)

Mer data om internetanvändning återfinns under rapportens avsnitt 2, Uppföljning av levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning.

Hinder för användning av digitala tjänster

Myndigheten för delaktighets undersökningspanel, Rivkraft, har besvarat frågor om användningen av digitala tjänster.⁶³ I undersökningen uppger

⁶² Begripsam och PTS (2020), Svenskarna med funktionsnedsättning och internet 2019.

⁶³ Med digitala tjänster menas här till exempel internetjänster där man kan köpa varor, tjänster och biljetter, använda webbsidor och applikationer samt använda digital teknik i hemmet.

cirka 8 procent av de 1 700 svarande att de inte har använt sig av digitala tjänster under de senaste sex månaderna, varken privat eller i arbetet. Andelen är lika stor bland kvinnor som bland män.

Över 40 procent av de svarande skulle vilja använda digitala tjänster mer om de fick möjlighet. I de öppna svaren framgår att de största hindren är låg digital kunskap hos användaren, att tjänsterna inte är tillgängligt utformade och att tjänsterna är för dyra.⁶⁴

Mediavanor

Deltagare i MFD:s undersökningspanel har också besvarat en enkät om sina medievanor. I undersökningen uppger majoriteten, 77 procent, av de svarande att den generella it-utvecklingen, med tillgång till internet, datorer, smarta mobiltelefoner, surfplattor och applikationer har underlättat deras vardag. Den fasta tv:n är förstahandsvalet ur ett tillgänglighetsperspektiv för att se på tv-program och/eller film. Kanalerna SVT 1 och SVT 2 upplevs ha bra tillgänglighet och ungefär hälften av de svarande i panelen uppger att de väljer mellan dessa två kanaler när de vill se på tv.

Totalt uppger sju av tio av de svarande, 68 procent, att de tittar på fast tv en vanlig dag, det vill säga inte strömmad tv. Vanligast är att man ser på tv mellan en och två timmar per dag. Över hälften, 54 procent, tittar på tv-program och/eller film på en dator, mobil eller surfplatta en vanlig dag. Vanligast är att man då tittar mellan en och två timmar. De flesta av de svarande, 71 procent, väljer helst att se tv-program och/eller filmer på en fast tv. Var sjätte svarande tittar helst på en dator.⁶⁵

Utsatthet på internet

Ungdomar med psykiska funktionsnedsättningar riskerar i högre grad än andra ungdomar att råka illa ut på internet och via mobilen. Bland pojkar med psykiska funktionsnedsättningar har exempelvis 29 procent utsatts för mobbning eller elakheter, jämfört med 15 procent av pojkarna utan psykiska funktionsnedsättningar. Bland flickor med psykiska funktionsnedsättningar har 30 procent utsatts för mobbning eller elakheter, jämfört med 16 procent

⁶⁴ Myndigheten för delaktighets undersökningspanel Rivkraft, 2020.

⁶⁵ Myndigheten för delaktighets undersökningspanel Rivkraft, 2020.

av flickorna utan psykiska funktionsnedsättningar. Av flickorna med psykiska funktionsnedsättningar har 58 procent råkat ut för att för dem okända personer har bett dem om bilder där de är nakna eller lättklädda, jämfört med 23 procent av flickorna utan psykiska funktionsnedsättningar.

Tabell 24. Andel (%) ungdomar 13–18 år som har råkat ut för att någon har varit elak eller som har blivit mobbade på internet eller via mobilen under det senaste året, 2019

	Med psykisk funktionsnedsättning		Utan psykisk funktionsnedsättning	
	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
En eller fler gånger i veckan	8	4	2	2
En eller flera gånger i månaden	3	4	2	2
Mindre ofta än en gång i månaden	19	21	12	11
Nej	62	68	80	80
Vet inte	8	3	4	5
	100	100	100	100

Källa: Statens medieråd (2020) Unga, medier och psykisk ohälsa

Unga med intellektuell funktionsnedsättning använder sociala medier mindre än genomsnittet. Medan 92 procent av 13–16 åringarna i genomsnittsbefolkningen använder sociala medier är siffran för gruppen med intellektuell funktionsnedsättning 44 procent.

Det är också vanligare att unga med intellektuell funktionsnedsättning råkat ut för att någon varit elak mot dem på mobilen eller via nätet. I gruppen som är mellan 13 och 16 år svarar 24 procent att de har råkat ut för elakheter online. För genomsnittsgruppen är andelen 11 procent. I båda grupperna är det vanligare bland flickor att råka ut för elakheter än bland pojkar.

I det äldre åldersintervallet 17–18 år är det ännu vanligare att unga med intellektuell funktionsnedsättning råkat ut för elakheter, 30 procent. För motsvarande åldersgrupp i genomsnittsbefolkningen är siffran 9 procent.

Källa: Statens medieråd (2020) Medieanvändningen bland unga med intellektuell funktionsnedsättning.

Tillgänglighet i media

Uppdraget som public service har omfattar alla människor i Sverige och personer med funktionsnedsättning betonas särskilt i sändningstillståndet. I SVT:s särskilda tillgänglighetsbeslut står det att samtliga förproducerade program och 70 procent av de direktsända programmen skulle textas under 2019. Textningsgraden i förproducerat innehåll 2019 var 100 procent för femte året i rad. Av direktsändningarna var det 71 procent som direkttextades.

Syntolkning förmedlar synintryck för den som inte ser. SVT sände 16 085 timmar program på svenska under 2019. Kravet på syntolkning av programmen på svenska var samma år 4 procent. Det motsvarar 643 timmar och SVT har därmed mött kravet i tillgänglighetsbeslutet.

Tabell 25. Antal timmar med syntolkning i SVT 2014–2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sänt broadcast	39	76	121	388	562	659
Sänt internet	24	21	30	36	11	10
Tillgängligt on demand	56	77	143	299	318	372
Max tillgängligt on demand (30 %)	-	-	-	147	171	193
Totalt	-	-	-	571	744	862

Källa: SVT (2020), Sveriges Televisions public service-redovisning 2019

Teckenspråkstolkning innebär att en teckenspråkstolk översätter talat språk till teckenspråk. Detta kan ske i förväg eller som simultantolkning i direktsändning. Även för teckenspråkstolkning var kravet för 2019 att 4 procent eller 643 timmar skulle teckenspråkstolkas, vilket SVT har uppnått.

Tabell 26. Antal timmar med teckenspråkstolkning i SVT 2014–2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sänt broadcast	36	43	115	366	434	374
Sänt internet	20	54	47	76	77	167
Tillgängligt on demand	51	120	143	254	300	358
Max tillgängligt on demand (30 %)	-	-	-	147	171	193
Totalt	-	-	-	589	682	734

Källa: SVT (2020), Sveriges Televisions public service-redovisning 2019

Myndigheten för press, radio och tv fattar beslut om tillgänglighetsgraden av tv-sändningar och följer upp tillgänglighetskraven årligen. Det är fler

leverantörer som har uppfyllt kraven jämfört med föregående år. TV4 AB har särskilt höga krav på att tillgängliggöra sina sändningar i kanalerna TV4, Sjuan och TV12. Bolaget uppfyller kraven vad gäller textning, teckenspråkstolkning och syntolkning. När det gäller uppläst text har bolaget inte uppfyllt kravet.

Av de 44 leverantörer som omfattas av det lägre kravet på att göra program tillgängliga har 34 leverantörer uppfyllt kraven. Textning är den mest använda tekniken samtidigt som fler program teckenspråkstolkas jämfört med tidigare.⁶⁶

Välfärdsteknik

Allt fler kommuner inför välfärdsteknik i sina verksamheter.⁶⁷

Socialstyrelsen konstaterar dock att även om andelen kommuner som rapporterar att de använder välfärdsteknik ökar, så handlar det fortfarande till stor del om test- och pilotverksamheter. Ökningen av antalet enskilda personer som får del av tekniken är inte lika tydlig.

I stöd- och serviceboenden för personer med funktionsnedsättningar är passiva larm de vanligast förekommande typerna av välfärdsteknik, det vill säga dörrlarm, rörelselarm, fallarm med mera. Det är 89 procent av kommunerna som år 2020 har denna typ av teknik i stöd- och serviceboenden för personer med funktionsnedsättningar.

Andelen kommuner som på särskilda boenden för äldre och boenden för personer med funktionsnedsättning erbjuder möjlighet att koppla upp sig på internet har ökat. År 2020 uppgav 77 procent av kommunerna att deras boenden för äldre hade tillgång till internet och 74 procent att deras boenden för personer med funktionsnedsättningar hade det. År 2016 var motsvarande andelar 42 och 44 procent.

⁶⁶ Myndigheten för press, radio och tv (2019), Sammanställning av myndighetens uppföljning av leverantörer av medietjänster som tillgängliggjort tv-sändningar för personer med funktionsnedsättning under perioden 1 juli 2018–30 juni 2019.

⁶⁷ Socialstyrelsens termbanken definierar begreppet välfärdsteknik så här: digital teknik som syftar till att bibehålla eller öka trygghet, aktivitet, delaktighet eller självständighet för en person som har eller löper förhöjd risk att få en funktionsnedsättning.

Tabell 27. Andel (%) kommuner som har olika typer av välfärdsteknik i boenden för personer med funktionsnedsättningar (stöd- och serviceboenden) resp. i särskilda boenden för äldre personer, 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Boenden för personer med funktionsnedsättning (stöd- och serviceboenden):					
Passiva larm (dörrlarm, falllarm, rörelselarm m.m.)	81	87	83	85	89
Gps-larm	-	-	35	44	53
Natttillsyn med digital teknik (trygghetskamera, natttillsyn/fjärrtillsyn med kamera)	5	8	16	24	33
Möjlighet för enskilda att koppla upp sig på internet via wifi eller kabel	44	59	61	75	74
Särskilda boenden för äldre:					
Passiva larm (dörrlarm, falllarm, rörelselarm m.m.)	93	97	95	97	100
Gps-larm	-	47	53	57	63
Natttillsyn med digital teknik (Trygghetskamera, natttillsyn/fjärrtillsyn med kamera)	6	11	18	32	44
Möjlighet för enskilda att koppla upp sig på internet via wifi eller fiber	42	61	64	74	77

Källa: Socialstyrelsen (2020), E-hälsa och välfärdsteknik i kommunerna 2020

Demokrati och rättssäkerhet

Mer data om demokrati och rättssäkerhet återfinns under rapportens avsnitt 2, Uppföljning av levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning.

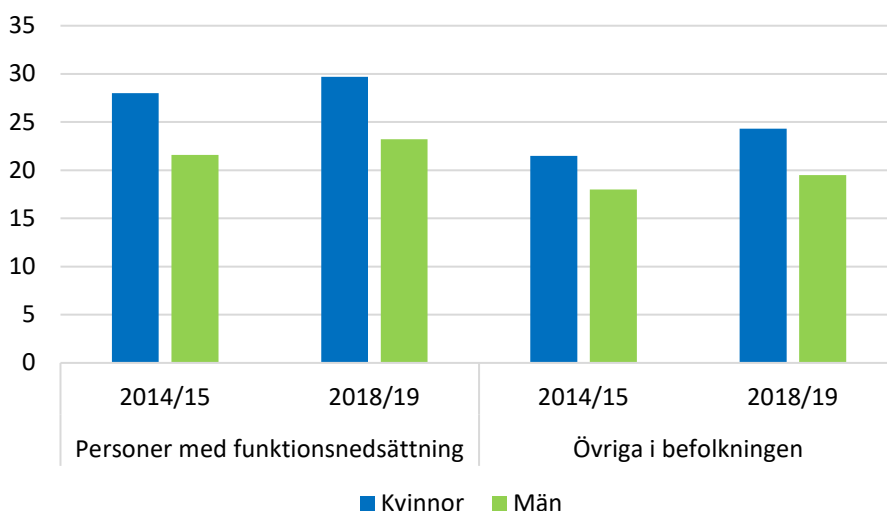
Politisk delaktighet

Något fler personer med funktionsnedsättning är medlemmar i ett politiskt parti jämfört med befolkningen i övrigt, 6,4 procent respektive 4,8 procent. Det finns inga signifikanta skillnader mellan kvinnor och män och det har inte skett någon förändring under de senaste åren.

När det gäller att delta i politiska diskussioner svarar personer med funktionsnedsättning i högre grad än den övriga befolkningen att de inte brukar bry sig om att lyssna när folk börjar prata om politik eller att de brukar lyssna, men aldrig lägger sig i diskussionen. Kvinnor anger detta i högre utsträckning än män.

Det syns en svag ökning av andelen som inte deltar i politiska diskussioner under de senaste åren men den ökningen är inte signifikant.

Diagram 49. Andel (%) personer över 16 år som anger att de inte deltar i politiska diskussioner⁶⁸, 2014/15 och 2018/19

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC)

Medlem eller aktiv i föreningar

Personer med funktionsnedsättning är medlemmar i föreningar av olika slag i något mindre utsträckning jämfört med den övriga befolkningen. Av personer med funktionsnedsättning är 74 procent medlem i minst en förening. I övriga befolkningen är motsvarande andel 76 procent. Det finns inte några signifikanta skillnader mellan kvinnor och män.

Drygt var fjärde person är aktiv i föreningslivet, det gäller både för personer med funktionsnedsättning och den övriga befolkningen.⁶⁹

⁶⁸ Har svarat att något av följande påstående passar bäst in på dem själva och hur de brukar göra när samtal kommer in på politik: "Jag brukar inte bry mig om att lyssna när folk börjar prata om politik" och "Jag brukar nog lyssna, men jag lägger mig aldrig i diskussionen".

⁶⁹ SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC).

Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2020 – del II

Statistik om förutsättningar och levnadsvillkor för personer med
funktionsnedsättning

Myndigheten för delaktighet
Box 1210, 172 24 Sundbyberg
08-600 84 00
info@mfd.se
www.mfd.se
Nummer: 2021:8